

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΕ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 2 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1937

ΑΡΙΘ. 38-39

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΖΩΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς ἱεροκλήρυκας καὶ τοὺς ἐφημερίους τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τὴν ἀκόλουθον Ἐγκύκλιον ἐπὶ τῇ καὶ ἐν Ἑλλάδι ὁρισθείσῃ «Ἡμέρα τῶν ζώων» (4 Ὀκτωβρίου):

Ἐν Ἑλλάδι ὑφίσταται «Ἐταιρεία τῶν φίλων τῶν ζώων» ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Β. Υ. τῆς πριγκιπίσσης Αἰκατερίνης. Ἡ ἑλληνικὴ αὕτη ἔταιρεία ὅπως αἱ ἀπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ὑφίσταμεναι ἔταιρεῖαι, ἐπιδιώκει τὴν παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ ἀνάπτυξιν συμπαθείας καὶ ἀγάπης πρὸς τὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα ἐπλάσθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὅπως χρησιμεύουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἢ διατροφὴν του. Διὰ τοῦτο τὸ ἔργον τῆς ἔταιρείας εἶναι ἄξιον πάσης ὑποστήριξως. Βεβαίως τὰ ζῶα στεροῦνται ψυχῆς λογικῆς καὶ συναισθημάτων, διὰ τῶν ὁποίων ἐπροκρίσθη ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ δὲν στεροῦνται αἰσθήσεως, ἢ δὲ πρὸς αὐτὰ συμπάθεια καὶ ἀγάπη, εἶναι πάντοτε ἐκδήλωσις ἀγαθῶν συναισθημάτων ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου. Ἀντιθέτως ἡ τυραννικὴ πρὸς τὰ ζῶα συμπεριφορὰ καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν εἶναι πάντοτε ἐκδήλωσις κακῶν ψυχικῶν διαθέσεων καὶ διεστραμμένου χαρακτήρος ἀπολιτίστων ἀνθρώπων. Βεβαίως ὁ ἄνθρωπος ἔχει δικαίωμα καὶ νὰ φονεύῃ τὰ ζῶα εἴτε πρὸς ἀμυναν, εἴτε πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν του, εἶνε δὲ παράλογος ἢ εἰς ὑπερβολὰς φθάνουσα πολλὰκις ἐκκεντρικότης τινῶν ζωοφίλων. Ἀλλὰ καθῆκον ἔχει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποφεύγῃ τὴν πρὸς τὰ ζῶα ἀξιοκατάκριτον σκληρότητα. Ἡ κατατυροράνησις τῶν ζώων, ὁ ἐξαναγκασμὸς των νὰ ἐργάζωνται ὑπὲρ τὰς δυνάμεις των, καὶ ἐν γένει ἢ πρὸς αὐτὰ σκληρότης καὶ ὁ ἄσπορος βίσιανισμὸς τῶν ζώων εἶναι πράξεις ἀνάροιστοι εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Γραφὴν διδασκόμεθα ὅτι «δικαίως οἰκτερεῖ ψυχὰς ζώων αὐτοῦ» [Παροιμ. 12, 10] καὶ «οὐ φιμώσεις βοῦν ἄλοῶνται» [α' Κορ. 9, 9 α' Τιμ. 5, 18 Δευτερον. 25, 4]. Ἐχομεν δὲ παραδείγματα ἁγίων, οἵτινες ἐδείκνυον μεγίστην ἀγάπην καὶ τρυφερότητα πρὸς τὴν φύσιν καὶ πρὸς τὰ ζῶα. Τοιοῦτον παράδειγμα κατ' ἐξοχὴν εἶναι ὁ κατὰ τὸν 1. αἰῶνα ἀκμάσας Ὅσιος Λουκάς, ὅστις ἐδείκνυε μεγίστην ἀγάπην καὶ τρυφερότητα πρὸς τὰ ζῶα. Τιμὰ δὲ ἡ ἐκκλησία καὶ γεραίρει τὴν μνήμην καὶ ἄλλων ἁγίων ὡς προστατῶν τῶν ζώων, τόσον χρητίμων

πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Τὴν 4ην Ὀκτωβρίου καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ πανταχοῦ τοῦ κόσμου γίνονται συγκεντρώσεις καὶ ἑορταὶ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀγάπης πρὸς τὰ ζῶα. Ἐξ ἀφορμῆς αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων παραγγέλλομεν, ὅπως τὴν προηγουμένην Κυριακὴν συστήσητε καὶ γενικῶς κατὰ τὴν διδασκαλίαν πρὸς τὸν λαὸν καὶ κατὰ τὰς μετ' αὐτοῦ συναστροφὰς εἰσηγήσθε εἰς αὐτὸν τὴν ὑποστήριξιν τοῦ ἔργου τῆς ἑλληνικῆς ἔταιρείας πρὸς προστασίαν τῶν ζώων καὶ τὴν πρὸς αὐτὰ ἀγάπην καὶ καλὴν συμπεριφορὰν, πρῶτοι ὑμεῖς δίδοντες τὸ καλὸν παράδειγμα τοιαύτης σχέσεως πρὸς τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ.

Ἐυχέτης πρὸς Κύριον

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΖΗΤΗΜΑ ΑΓΩΓΗΣ

Τὸ συγκροτηθὲν ἐνταῦθα τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ Ἀντιβλασφημικὸν συνέδριον τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀντιβλασφημικῶν σωματείων ἐδημιούργησε τὴν εὐκαιρίαν νὰ γνωστῇ εὐρύτατα εἰς πάσας τὰς τάξεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐν ἀξίεπαινον ἔργον, τὸ ὁποῖον φιλότιμα σωματεῖα ἀσκοῦν ἀφ' ἱκανοῦ εἰς κύκλους στενωτέρους, προσπαθοῦντα παντοιοτρόπως νὰ περιορίσουν τὸ καὶ παρ' ἡμῖν ἐπιπολάζον κακὸν τῆς βλασφημίας τῶν θείων. Πόσον ἀποτροπαία εἶνε ἡ εὐκολος πρὸς τὴν βλασφημίαν ἐν γένει ροπὴ εἶνε περιττὸν νὰ ἀναπτυχθῇ, ἐὰν δὲ ὁ καθ' οὐ ἢ βλασφημία αἰσθάνεται αὐτὴν ὡς ὕβριν προσωπικὴν, θίγουσιν τὰ ἱερώτατα τῆς καρδίας του, εὐνόητον διὰ τὴν ὕβριν αὕτη, ἐκσφενδονιζομένη κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν θείων καὶ ἱερῶν προσώπων καὶ πραγμάτων, ἀν δὲν θίγῃ τὰ ὕβριζόμενα, τεκμηριοῖ ὅμως τὸ ἄκρως διάστροφον τῆς ψυχῆς τοῦ βλασφήμου.

Ἐν τῷ συνεδίῳ ἠκούσθη διὰ τὴν βλασφημίαν εἶνε ἀποκλειστικῶς ἑλληνικὸν προῖόν. Ἡ γνώμη εἶνε τοῦλάχιστον ἀνιστόρητος, ὅσον καὶ ἀψυχολόγητος. Ἡ βλασφημία εἶνε μία ἀπροκάλυπτος ἐκδήλωσις διαθέσεως ἐξευτελισμοῦ τοῦ καθ' οὐ ἢ βλασφημία, διὰ τῆς ἐσχά-

της προσβολῆς παντὸς ὅτι οὗτος αἰσθάνεται καὶ πιστεύει ὡς προσφιλές, ἱερόν, ἄθικτον καὶ ἀπαραβίαστον. Εἶνε ἡ ἐσχάτη τῶν ὕβρεων, ἐκστομιζομένη ἐν στιγμαῖς ὀργῆς καὶ ἀγανακτικῆς ἢ καὶ ἀπλῶς, καθ' ἕξιν, μία πρόχειρος καὶ ἐπιπολαία διέξοδος διεγνηγεομένου θυμικοῦ. Εἶν δὴλα δὴ μία γενικῶς ἀνθρωπίνῃ παρεκτροπῇ βαναύσων ψυχῶν, ἀδυνατουσῶν νὰ συγκρατήσουν τὰ πάθη των καὶ ἐπιδεικνύουσῶν ἔλλειψιν καὶ τοῦ στοιχειώδους σεβασμοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ πρὸς ἑαυτούς. Διὰ τοῦτο βλέπομεν βλασφήμους καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἀρχαίων ἐβραίων, βλασφήμους δὲ εἶχον καὶ πάντες ἐν γένει οἱ λαοὶ εἰς πάσας τὰς ἐποχάς. « Ἄνθρωπος ὃς ἐὰν καταράσῃται Θεὸν ἀμαρτίαν λήψεται, ὀνομάζων δὲ τὸ ὄνομα Κυρίου θανάτῳ θανατούσθω » λέγεται ἐν τῷ Λευϊτικῷ. Ἡ 77 Νεαρά τοῦ Ἰοιστινιανοῦ, ἀποδίδουσα εἰς τοὺς βλασφήμους τοὺς ἐκαστοτε διωγμούς, τοὺς σεισμούς καὶ τοὺς λοιμούς, ἐπισείει κατ' αὐτῶν τὴν ποινὴν τῆς εἰρκτικῆς καὶ τοῦ θανάτου, ἵνα μὴ ἐκ τῶν τοιούτων ἐγκλημάτων καταδικάζωνται εἰς ἀπώλειαν αὐτοὶ οἱ λαοὶ καὶ κράτη δλόκληρα. Εἰς τοὺς βλασφημοῦντας τὴν Θεομήτορα καὶ τοὺς ἁγίους ὀρίζουν ἐπιτίμια καὶ ποινὰς οὐ μόνον τὸ Κανονικὸν δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ οἱ πολιτικοὶ νόμοι, ὡς μαρτυροῦν οἱ κώδικες πάντων τῶν κρατῶν, ὀρμώμενοι ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ὅτι ἡ βλασφημία ἀποτελεῖ προσβολὴν αὐτῶν τούτων τῶν προσώπων, ἐφ' ὅσον ἡ δι' αὐτῆς ἐξύβρισις ἀποβλέπει εἰς τὸν ἐξευτελισμὸν τῶν ἱερωτέρων των σεβασμάτων.

Ἄλλ' εἶνε ἄξιον σημειώσεως ὅτι αἱ νομοθεσίαι τῶν νεωτέρων χρόνων ἀπέδωκαν σπουδαιότεραν σημασίαν εἰς τὴν βλασφημίαν τῶν θεῶν. Κατὰ τὰς ἀντιλήψεις ταύτας ἡ θρησκεία εἶνε οὐ μόνον ἐν τῶν σπουδαιότερων ἀγαθῶν τῶν ἐπὶ μέρος προσώπων, οὐ μόνον θεσμός, περὶ τὸν ὅποιον συγκεντροῦνται ὀρισμέναι ἐκκλησιαστικαὶ κοινότητες, ἀλλὰ καὶ—ἀπὸ τῆς ἐπόψεως τῆς πλειονότητος τῶν συγχρόνων πολιτειῶν—μία τῶν κυριωτέρων συνθηκῶν τῆς ἀναπτύξεως καὶ ὑπάρξεως τῶν κοινωνιῶν, ἐν ἐκ τῶν θεμελιωδῶν ἐκείνων βάρθρων, ἐφ' ὧν ἐδράζεται ἡ τε πολιτικὴ καὶ ἡ κοινωνικὴ ζωὴ. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ἡ θρησκεία λογίζεται πολυτιμότερον κοινὸν ἀγαθόν, οὐτινος ἢ ἀμυνα καὶ ἡ περιφρούρησις ἐπιβάλλεται

οὐ μόνον ἐκ λόγων σεβασμοῦ πρὸς τὰς ἱεράς πεποιθήσεις τῶν θρησκευόντων πολιτῶν ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἱερωτέρων συμφερόντων τοῦ κράτους. Ἡ βία τῆς εἰς τοὺς βλασφήμου. ἐπιβαλλομένης ποινῆς ἐγκρατεῖται ἐν τούτῳ, ὅτι τὸ κράτος τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρεται περὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων καὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς θρησκευτικῆς λατρείας. Ἡ προσβολὴ κατὰ τῆς θρησκείας ὑβρίζει τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα τῶν ἐπὶ μέρος ἀτόμων καὶ ὀλοκλήρων κοινωνικῶν συγκροτημάτων, ἡ δὲ τυχὸν ἀδιαφορία τοῦ νόμου πρὸς τοὺς βλασφήμους δύναται νὰ κλονήσῃ τὸν πρὸς τὴν θρησκείαν σεβασμὸν καὶ νὰ διασειῇ τὰς βάσεις αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ζωῆς.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται οὐ μόνον ὅτι ἡ βλασφημία δὲν ἔχει τὴν ἐκπόρευσιν ἐλληνικὴν, ἀλλὰ καὶ ὅποια σημασία ἀποδίδεται εἰς αὐτὴν ἀπὸ τε καθαρῶς θρησκευτικῆς ἐπόψεως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολιτικῆς, ἐκ τῆς θέσεως δὲ, τὴν ὅποιαν κατέχει ἡ παρεκτροπὴ αὕτη ἐν τοῖς νεωτέροις νομικοῖς κώδικξι τῶν κρατῶν συνάγεται ὅτι ἡ πολιτεία θεωρεῖ ὑποχρέωσίν τῆς νὰ καταπολεμήσῃ τὸ κακὸν δι' ὧν διαθέτει μέσων. Διὰ τοῦτο ὀρθῶς ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, δι' ὧν κατὰ τὸ ἀντιβλασφημικὸν συνέδριον εἶπε, ἐπεκαλέσθη καὶ τῆς Πολιτείας τὴν συνδρομὴν εἰς τὸ καθαρῶς πνευματικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Τὰ μέτρα δὲ τοῦ κράτους πρὸς περιορισμὸν τοῦ κακοῦ τούτου δὲν θὰ εἶνε μόνον ἀνασταλτικὰ—διὰ τῶν κατὰ τῶν βλασφημῶν ἐπιβαλλομένων ποινῶν—, ἀλλὰ μάλιστα καὶ κυρίως προληπτικὰ - παιδαγωγικά, διότι τὸ ζήτημα τῆς αὐτοσυγκρατικῆς καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τοῦ πλησίου, καὶ καθ' ὅλου, πρὸς τὰ ἱερά καὶ τὰ ὅσια τῆς θρησκείας, εἶνε πρὸ παντὸς ζήτημα ἀγωγῆς ἐκ μικρᾶς ἡλικίας, ζήτημα τοῦ σχολείου, ἰδιαίτατα δὲ τοῦ δημοτικοῦ. Εἶνε ἀνάγκη πρώτιστα πάντων ὁ δημοδιδάσκαλος νὰ ἀποκτήσῃ συνείδησιν ἐκπολιτιστοῦ, νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀντιβλασφημικὴν πρὸς τοὺς παῖδας διδασκαλίαν ὡς ἀπαραίτητον ἀγωγῆς στοιχεῖον, παράγοντα ἡμερώσεως τῆς ψυχικῆς ἀγροικίας δημιουργοῦντα τὸν ψυχικὸν πολιτισμὸν τοῦ λαοῦ. Ὁ ἱεροκῆρυξ καὶ ὁ διδάσκαλος συνεργαζόμενοι ἐν τούτῳ, ἕκαστος ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἀπο-

στολής του, καλούνται να εξαλείψουν από την ελληνική κοινωνία μία κακοήθεια, ή οποία αποτελεί άτομικόν ἄμα και κοινωνικόν στίγμα.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Α' Καθολ. Ἰωάνν. 4,12—19.

Ἐν τῇ ὑπὸ μελέτην ἀποστολικῇ περικοπῇ ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς ἱερὸς Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἐξαίρει τὴν σημασίαν τῆς ἀγάπης ἐν τῇ θρησκευτικῇ καὶ ἠθικῇ ζωῇ τοῦ χριστιανοῦ. Χριστιανὸς ἄνευ ἀγάπης εἶναι χιμαιρικὸς χριστιανός. Ὁ ἱερὸς συγγραφεὺς μὲ προϋλόθεσιν πάντοτε ὅτι, ὡς τέκνα τοῦ Θεοῦ, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ μιμώμεθα τὸν Θεὸν κατὰ τὸν βίον ἡμῶν, προλαβὼν εἶπεν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ ὅτι: ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος· ἄρα ὀφείλομεν οἱ χριστιανοὶ νὰ ἡμεθα δίκαιοι: «ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται». (Α' Ἰωάν. 2,29). Ὁ Θεὸς εἶναι ἅγιος· ἄρα οἱ χριστιανοὶ ὀφείλομεν νὰ ἡμεθα ἅγιοι: «καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἄγνός ἐστι». (Α' Ἰωάν. 3,3). Ἄλλ' ὁ Θεὸς εἶναι πλήρης ἀγάπης πρὸς ἡμᾶς, δι' ὃ καὶ «ἀπέστειλε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν» (Α' Ἰωάν. 4,10). Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, εἶναι νοητὸν νὰ ὁμοιάσῃ τις πρὸς τὸν Θεόν, ἐφ' ὅσον ἡ καρδιά αὐτοῦ εἶναι ξένη πρὸς τὴν ἀγάπην; Ἀγάπην δὲ ὄχι μόνον πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ ἀμοιβαίαν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων;

Ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστὴς ὅλως φυσικῶς βεβαίως ἐξάγει τὸ ἐνόντον διὰ πάντας συμπέρασμα ὅτι, «εἰ οὐτως ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν». Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁμοίον δὲν εἶναι παρὰ πᾶσι τοῖς χριστιανοῖς τόσον εὐδιάκριτον εἶναι, ὅτι αὐτὴ ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη συνεπάγεται ἀνυπολόγιστα ἐπακολουθήματα καὶ δὴ ὡς πρὸς τὴν ἀγάπην καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Θεόν. Ἰδοὺ ἡ σκέψις τοῦ Ἀποστόλου: «Αγαπητοί, ὀφείλομεν νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, διότι δυνάμει τῆς ἀγάπης ταύτης γινόμεθα ἱκανοὶ καὶ ἄξιοι μέχρι σημείου τινὸς νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀναμφιβόλως μὲν, οὐδεὶς, ἐφ' ὅσον ζῶμεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἠξιώθη νὰ ἴδῃ ὀφθαλμοφανῶς τὸν Θεόν· ἀλλ' ὅμως ἡ ἀγάπη ἡ πρὸς ἀλλήλους ἐνεργεῖ τὸ θαῦμα τοῦτο. Καὶ τοῦτο διότι «ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει», ἄρα ἀπολαμβάνομεν αὐτὸν ἤδη ἀπὸ τῆς παρουσίας ζωῆς. Οὕτως ὥστε διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης δεικνύομεν, ὅτι ἀγαπῶμεν καὶ τὸν Θεόν, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ διὰ μόνης τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξελισσεται πρὸς τὸ τέλειον καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ὀφειλομένη ἀγάπη ἡμῶν: «ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ἡ ἀγάπη ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν». Τοιαύτη λοιπὸν εἶναι ἡ δύναμις καὶ ἡ ἀξία, ἄρα καὶ τόσον ἀναγκαῖος ὅρος θεοφιλοῦς ζωῆς εἶναι ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη τῶν χριστιανῶν.

Καὶ μόνον τοῦτο; Διὰ τὸν χριστιανὸν εἶναι τετραγωνικὴ ἀλήθεια, ὅτι «ὁ Πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν Υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου». Τί δὲ ἐξ αὐτοῦ συνάγεται; «Ἡμεῖς, λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς, δι' αὐτοῦ τούτου, ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν», τὸ ὁποῖον σημαίνει, ὅτι εἶναι μὲν ἡ πίστις ὁ ἀναγκαῖος ὅρος τῆς ἐνώσεώς μας μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ δι' αὐτοῦ μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ γενεσιουργὸν αἷτιον τῆς ἀποστολῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸν κόσμον, καὶ συνεπῶς τῆς θείας δωρεᾶς τῆς πίστεως, δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς. Ἀλλὰ τούτου οὕτως ἔχοντος, ὅπως διὰ τῆς ἀγάπης ὁ Θεὸς κατήλθε μέχρις ἡμῶν, οὕτω καὶ ἡμεῖς μόνον διὰ τῆς ἀγάπης, τῆς ἀδιασπάστου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς ἀλλήλους, εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσωμεν μέχρι τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μένωμεν ἡνωμένοι μετ' αὐτοῦ, καὶ πιστοὶ εἰς αὐτόν. Καὶ τοῦτο, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι «ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ», καὶ ἄρα μόνον «ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ» εἶναι δυνατόν «νὰ μένη καὶ ἐν τῷ Θεῷ», «νὰ μένη δὲ καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ» καὶ νὰ καθοδηγῆ τὰ βήματα αὐτοῦ εἰς τὰς εὐθείας τοῦ θείου νόμου ὁδοῦς. Καὶ τὸ μέγιστον, μόνον διὰ τῆς ἀγάπης ταύτης εἶναι δυνατὸν ὄχι μόνον ἀφόβως, ἀλλὰ καὶ εὐχαρίστως, «μετὰ παρηρησίας», εἶναι δυνατόν νὰ ἀτενίσῃ καὶ νὰ ἀναμένῃ ὁ Χριστὸς τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως.

K.

B' Κορινθ. 4,6—15.

Ἡ παροῦσα Ἀποστολικὴ περικοπὴ εἶναι εἰς ἐπίτομος Ὀδηγὸς τῶν Ἱεροκηρύκων. Ὁ μακάριος Παῦλος, κορυφαῖος αὐτὸς λειτουργὸς τῆς Ἀποστολικῆς διακονίας, παρέχει εἰς τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Εὐαγγελίου ἄριστον διάγραμμα τοῦ ἔργου καὶ τοῦ ἐργατοῦ τοῦ κηρύγματος. Πῶς ὀφείλει νὰ ἀντιλαμβάνεται τὸ ἔργον τοῦτο ὁ κήρυξ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ; Ποῖαι αἱ δυσκολίαι αὐτοῦ; Πῶς ὑπερνικῶνται αἱ δυσκολίαι αὐταί; Ποῖον τὸ ὑψιστον ἐλατήριο καὶ ὁ ὑπατος σκοπὸς τοῦ ἔργου τοῦ Ἱεροκήρυκος καὶ τῆς ἀκαταβλήτου ἐνεργητικότητος τῶν λειτουργῶν τοῦ Εὐαγγελίου; Εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα δίδει τὴν ἀπάντησιν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διὰ τῆς ὑπὸ μελέτην περικοπῆς καὶ θέτει τοιοῦτοτρόπως τοὺς κηρύσσοντας τὸν θεῖον λόγον ἐντὸς τοῦ ἰδεώδους πλαισίου τῆς Ἀποστολικῆς Δακονίας.

Τὸ νὰ κηρύσῃ τις τὸν θεῖον λόγον εἶναι ἀξίωμα μέγα. Ἀξίωμα ὅμως, οὐχὶ κατὰ τὰς κοινὰς ἀνθρωπίνους ἀντιλήψεις νοούμενον, ὡς περιέπον δηλαδὴ δικαιοῦματα εἰς τὸ νὰ ἀπολαμβάνῃ διακριτικῶν τιμῶν, ἀνωτέρων ἀποδοχῶν, εἰς τὸ νὰ ὑπηρετῆται ὁ κάτοχος αὐτοῦ. Τὸ λειτουργημα τῆς ἀποστολικῆς διακονίας εἶναι συνεχῆς ἐργασία μὲ χρησιμοποίησιν ὅλων τῶν δυνάμεων τῶν ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου, ἵνα διαχέωσι γύρω των, πλησίον καὶ μακρὰν, τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον λάμπει πρωτίστως ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν τῶν ἰδίων. Τὸ ἔργον τοῦ Ἱεροκήρυκος εἶναι νὰ σκορπίσῃ «τὸν φωτισμὸν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ» καὶ μόνον αὐτόν, νὰ συναισθάνεται, ὅτι εἶναι «δοῦλος» εἰς τοὺς πιστεύοντας καὶ μὴ πιστεύοντας

τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν δι' αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔργον τοῦ φωτισμοῦ αὐτῶν. «Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, λέγει ὁ Παῦλος, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν». Ὁ Ἱεροκλήρῃς διὰ τὸν Χριστὸν εἶναι δούλος πάντων. Ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἀνάπτει μέσα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Εὐαγγελίου τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, ἀνάπτει τοῦτο ὄχι μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, «πρὸς φωτισμὸν τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ὑπὸ τοιαύτην ἔποιν θεωρούμενον τὸ ἔργον τοῦ κηρύγματος εἶναι, κατὰ τὸν μακάριον Ἀπόστολον, *θεῖος θησαυρός*, ἐμπειπτευμένος εἰς τὸν κήρυκα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Τοιοῦτου ὑψηλοῦ ἔργου ὄντος τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος, θὰ ἀνέμενέ τις μεγάλαι τιμαὶ καὶ ἀπολαυαὶ νὰ συνάδουον τὸν ἐργάτην αὐτοῦ. Ἄλλ' ὅμως δὲν συμβαίνει, οὐδὲ ὀφείλει νὰ ἀναμένῃ ὁ λειτουργὸς τοῦ Εὐαγγελίου τὸ τοιοῦτον. Ἐξ ἰδίας πείρας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πείρας τῶν ἄλλων Ἀποστόλων καὶ κηρύκων τοῦ λόγου, συμπεραίνων ὁ Ἀπόστολος, δὲν διστάζει νὰ παρατηρήσῃ τὴν ὀξείαν ἀντίθεσιν, τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τοῦ ὕψους τῆς ἀποστολικῆς διακονίας καὶ τῆς ταπεινώσεως καὶ τοῦ πόνου, τῶν θλίψεων, ἔστιν ὅτι καὶ διωγμῶν, τῶν κηρύκων τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας! Καὶ τόσον μάλιστα, ὥστε οὐχὶ ἀπαξ πολλοὶ τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ τοῦ Παύλου, ὡς δύνανται νὰ πράττουν τοῦτο καὶ τώρα καὶ οἱ μὴ χριστιανικῶς καὶ ἀποστολικῶς σκεπτόμενοι, τὴν ἀντίθεσιν ταύτην ἐκμεταλλεζόμενοι ἰσχυρίζοντο κακοβούλως, ὅτι ἂν ὁ Παῦλος ἦτο *ἄξιος καὶ ἀληθινός* Ἀπόστολος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀφίνη αὐτὸν ὁ Θεός, ὥστε νὰ ὑποφέρῃ τόσας ταπεινώσεις καὶ θλίψεις! Ἄλλ' ὁ Ἀπόστολος, τοὺς τοιοῦτους ἀκριβῶς ἐπιστομίζων, ὑπερόχως δεικνύει τὸ ἀντίθετον συμπέρασμα, ὅτι ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ ταύτῃ τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Εὐαγγελίου διαλάμπει ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦτο, ὡς λέγει, «ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἢ τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν». Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐμβλέπει ἐν τῷ πλήρει θλίψεων καὶ πόνων ἀποστολικῷ αὐτοῦ βίῳ, ὡς τινὰ ἀναπαράστασιν, τὰ πάθη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἶναι ἡ ἐξαιρετικὸς αὐτοῦ εὐχαρίστησις. Διότι ὑφιστάμενος τὴν *νέκρωσιν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ*, ἐλπίζει βεβαίως, ὅτι φανεροῦται ἐν αὐτῷ καὶ ἡ *ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ*, ἡ ἀνωτέρα πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ζωὴ, ἡ ὁποία πάλιν θὰ μεταγγισθῇ δι' αὐτοῦ εἰς τοὺς πιστούς. Ἐπειτα, τί δύναται νὰ ἀνακόψῃ τὴν ἐνεργητικότητά, τὸν ἐπίμονον ζῆλον τοῦ Ἱεροκλήρῃκος, ὅταν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδρεύῃ καὶ κινήσῃ αὐτὸν ἡ πίστις; Ὅταν δύναται νὰ λέγῃ μετὰ τοῦ Προφητάνατος, «ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα»; Κ.

Ἡ ΥΛΙΚΗ

ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΦΙΛΟΠΤΩΧΙΑ*

Ἡ φιλανθρωπία εἶναι καθαρῶς ὀρετὴ χριστιανικὴ, ἄγνωστος εἰς τοὺς πρὸ τοῦ Χριστοῦ χρόνους. Ἐγεννήθη μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀνεπτύχθη καὶ

* Ἐξ ὁμιλίας ρηθείσης τῆς 8 Αὐγούστου ἐν ἔτους ἐν Μεσσηνίᾳ ὑπὲρ τοῦ συλλόγου «Χριστιανικὴ Κοινωνία».

ἐπραγματοποιήθη. Ἡ κηρὴ θρησκεία εἶναι ἡ θρησκεία τῆς ἀγάπης, τῆς φιλανθρωπίας· εἶναι δὲ θρησκεία κοινωνικὴ καὶ ἐξ αὐτῆς ἀνέβλυσεν ἀνεξάντηλος καὶ ἐξεχειλίσεν ἀφθονος ἡ φιλανθρωπία πρὸς τοὺς πάσχοντας καθόλου ἀδιακρίτως φυλῆς καὶ τάξεως. Βεβαίως καὶ ἐν τῷ Παλαιῷ Νόμῳ διατάσσεται ἡ ἐντολὴ τῆς φιλανθρωπίας, ἀλλ' ὁ Χριστὸς συνεπλήρωσεν αὐτὴν καὶ ἀνεκαίνισεν καὶ ἐδημιούργησε νέους ἀνθρώπους, οἵτινες θυσιάζουν τ' ἀγαθὰ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν τῶν ὑπὲρ τῶν πασχόντων. Naί· ὁ Κύριος λέγει: «Πορευθέντες μάθετε ὅτι ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν». (Ματθ. Θ, 13). Οἱ πτωχοὶ καὶ πάσχοντες εἶναι ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ καὶ πᾶσα πρὸς αὐτοὺς ἀγαθοεργία ἀποδίδεται εἰς Αὐτόν, πρωτότοκον ἐν τοῖς ἀδελφοῖς. Μεγάλῃ ἡ ταπεινώσις τοῦ Θεοῦ· ὑπὸ τὸν πάσχοντα εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός, ὅστις ζητεῖ τὴν βοήθειαν· εἶναι αὐτὸς ὁ Σῴτηρ τοῦ κόσμου, ὅστις ἐξέχευ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τὸ αἷμά του πρὸς σωτηρίαν ὅλων, εἶναι αὐτὸς ὁ μέλλων νὰ κρίνῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἐν δικαιοσύνῃ. «Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. ΚΕ', 34). Ἡ φιλανθρωπία λοιπὸν εἶναι ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἀληθοῦς χριστιανοῦ· εἶναι ἡ ἡγεμονία τῶν ἀρετῶν· εἶναι ἡ ἀνυψώσασα τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐξμοιοῦσα τῷ Θεῷ· εἶναι ἡ θύρα τῆς αἰωνιότητος καὶ ἡ γέφυρα πρὸς τὴν μακαριότητα. Τίς δύναται περὶ τούτου ν' ἀμφιβάλῃ; Ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι ἀνωτέρα πάσης ἀρετῆς καὶ αὐτῆς τῆς νηστίας καὶ παρθενίας. Αἱ πέντε μωραὶ παρθένου δὲν ὠφελήθησαν ἐκ μόνῃς τῆς παρθενίας, τὴν ὁποίαν διεφύλαξαν, διότι δὲν εἶχον τὸ ἔλαιον τῆς ἐλεημοσύνης. Ἦλθεν ὁ Νυμφίος, προσέτρεξαν ν' ἀγοράσουν ἔλαιον, ἀλλ' ἦτο ἀργά. Ἡ θύρα ἐκλείσθη δι' αὐτάς. Δὲν εἶχον τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην. Εἶχον τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους.

Βεβαίως ἡ φιλανθρωπία πρὸς τοὺς πάσχοντας πρέπει νὰ συνδέεται μὲ τὰς ἄλλας ἐντολάς· πρώτιστα πρέπει νὰ γίνεται ἀπὸ δικαιοσύνης. Ἡ ἀδικία εἶναι κακία· εἶναι ἁμαρτία μισητὴ παρὰ τῷ Θεῷ καὶ τοῖς ἀνθρώποις. Ἡ δὲ φιλανθρωπία γινόμενῃ ἀπὸ τῆς ἀδικίας καὶ ἀρπαγῆς εἶναι βδέλυγμα τῷ Θεῷ. Διὰ τοῦτο λέγεται: «Τίμα τὸν Κύριον ἀπὸ ὧν δικαίων πόνων καὶ ἀπάρχου αὐτῷ ἀπὸ ὧν καρπῶν δικαιοσύνης» (Παροιμ. Γ', 9). Ἡ ὠραία ἀρετὴ τῆς φιλανθρωπίας μετὰ δικαιοσύνης δὲν φέρει μόνον τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ δόξαν, ἀλλὰ φέρει καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν ἀγαθῶν τῆς γῆς. «Οὐ λιμοκτονήσει Κύριος ψυχὴν δικαίου» (Ἀυτὸθ. ι', 3). Αἱ ἀποθήκαί σου, ὦ χριστιανέ, θὰ εἶναι πλήρεις· τ' ἀγαθὰ τῆς γῆς ἀφθόνως θὰ διαχυθοῦν εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ θὰ εὐλογηθοῦν οἱ ἀπόγονοί σου. «Ὅλην τὴν ἡμέραν ἔλεεῖ καὶ δανεῖζει ὁ δίκαιος καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν ἔσται» (Ψαλμ. 36, 26). Οὕτω ὑβλογήθησαν οἱ δίκαιοι καὶ ἐλεήμονες· οὕτω προώδευσαν καὶ ἀνυψώθησαν οἱ φιλόπτωχοι καὶ ἄγιοι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι.

Ἄλλὰ λέγουν μερικοὶ. Ἐχομεν οἰκογένειαν· ἔχομεν τέκνα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ μορφώσωμεν καὶ ἀποκαταστήσωμεν. Ἐχομεν ὑποχρεώσεις πρὸς αὐτά. Αὐτὰ εἶναι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. Ὁ ἀληθὴς χρι-

στιανός και ἐλεήμων βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ Κυρίου, ὅστις διαφυλάττει τὴν οἰκογένειαν και εὐλογεῖ. Ὁ πολὺτάς Ἰώβ ἐρρύθμισε τὸν ἀριθμὸν τῶν θυσιῶν πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν τέκνων του (α', 5) και ἐγένετο «ὄφθαλμὸς τυφλῶν, πούς χωλῶν, πατὴρ ἀδυνάτων», ὁ δὲ Κύριος ἠλόγησε τὰ ὑπάρχοντά του. Θέλεις, ὦ χριστιανέ, νὰ εὐτυχῆσῃς, ὡς ὁ Ἰώβ; Θέλεις νὰ προοδεύσῃ ἡ οἰκογένειά σου; βοήθησον τὸν πτωχόν, ἀνακούφισον τὴν δυστυχίαν· δὸς μὲ ἰλαρότητα και ἀγαθότητα «μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης, ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός» (Β' Κορινθ. Θ, 7—8). Ἡ ἐλεημοσύνη δεν εἶνε δωρεά. Εἶνε δάνειον διότι δανείζει εἰς τὸν Θεὸν ὁ ἐλεῶν τὸν πτωχόν. «Δανείζει Κύριος ὁ ἐλεῶν πτωχόν» (Παροιμ. ΙΘ', 17). Αὐτὸς θ' ἀποδώσῃ πολλαπλασίως και θὰ διατηρήσῃ ἐν εὐλογίαις τὴν οἰκογένειάν σου, ὡς ἔπραξε διὰ τὴν χήραν τῆς Σαρπετᾶ ἧτις, ἐν καιρῷ ἀνομβρίας και δυστυχίας, διέθρεψε τὸν Προφήτην Ἠλίαν και οὕτω ἠυλογήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ οἱ πλοῦσοι ἐπτώχευσαν και ἐπεινάσαν. «Οὐδέποτε ἐλείψεν εἰς αὐτὴν ἄλευρον και ἔλαιον» (Γ' Βασιλ. ιζ', 10). Τὰ ὕδατα, κινούμενα, φέρουν τὴν εὐλογίαν· τὰ ὕδατα, τὰ ὁποῖα μένου στάσιμα, σήπονται και διαφθείρονται και ἀποβαίνουν βλαβερὰ. Ὁ δίκαιος και ἐλεήμων ὁμοιάζουν πρὸς δένδρον εὐκαρπον και καλλίκαρπον και ἀειθαλές, ποτιζόμενον και τρεφόμενον ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ὁ ἀσπλαγχνος και ἀδικος πρὸς δένδρον ἀκαρπον και βλαβερὸν και δηλητηριῶδες.

Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος δεν εἶνε μόνον σῶμα, ἀλλὰ και πνεῦμα. Ἡ ψυχὴ εἶνε πολυτιμότερα, ἀσύγκριτον ὄσον, τοῦ σώματος. Ἡ δὲ ἁμαρτία εἶνε ἀληθῶς σκότος· δυστυχία και ἀθλιότης πνευματικὴ και σωματικὴ· θάνατος τῆς ἀθανάτου ψυχῆς. Ἄν ὁ δίκαιος και εὐσπλαγχνος φροντίζῃ περὶ τοῦ πτωχοῦ σωματικῶς, πολὺ περισσότερον πρέπει νὰ φροντίζῃ περὶ τοῦ πάσχοντος πνευματικῶς. Καὶ πολλοὶ δυστυχῶς πάσχουν πνευματικῶς παρασυρόμενοι ὑπὸ τοῦ κόσμου και τῆς ἁμαρτίας, ἧς καταστρέφει τὸν ἄνθρωπον. Αἱ ἀντιθρησκευτικαὶ και ἀντικοινωνικαὶ διδασκαλίαι συντρέβουν τὰς κοινωνίας και τὰ ἔθνη. Πολιτεῖαι κραταιαὶ κλονίζονται και τὰ ὄργανα τοῦ θανάτου αἰμοσταγῆ νυχθημερὸν ἐργάζονται. Ἡ θρησκεία και ἡ ἠθικὴ εἶνε ὀχθηρὰ εἰς τ' ἀνθρώπινα πάθη. «Πᾶς ὁ φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς και οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ» (Ἰωαν. γ', 20). Ναι· ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς πάντοτε πρέπει νὰ πόλεμῃ γενναίως οὐχὶ πρὸς σάρκα και αἷμα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς και τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους, πρέπει νὰ πολεμῆ πρὸς τὸν κόσμον τῆς πονηρίας. Τὰ ὄπλα δὲ τοῦ ἀληθοῦς χριστιανοῦ εἶνε ἡ πίστις εἰς τὸν Θεόν, ἡ ἀγάπη και ἡ ταπεινώσις ὅτε, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἐν τῇ μάχῃ νικᾷ και θριαμβεύει και στεφανώνεται. Καὶ ἡ νίκη κατὰ τῆς ἁμαρτίας εἶνε ἡ μεγίστη και καλλίστη τῶν νικῶν. Ἄλλὰ πῶς ποτε ὁ ἄνθρωπος θὰ κατορθώσῃ νὰ διεξαγάγῃ τὴν μάχην κρατερῶς και νὰ νικήσῃ; Μόνον διὰ τῆς θρησκείας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ και τῆς πίστεως. Αὐτὸς ἐνίκησε τὸν κόσμον. Αὐτὴ ἀνεκλίσε τοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὴ ἀνήγειρε τὸν βωμὸν τοῦ ἀγαθοῦ και τῆς ἀληθείας οὐχὶ

διὰ τῶν ὀπλῶν ὀπλων, ἀλλὰ διὰ τοῦ θεοῦ λόγου και τῆς διδασκαλίας τῶν ἁγίων ἀληθειῶν. Μόνον λοιπὸν ἡ θρησκεία τῆς ἀγάπης και τῆς εἰρήνης δύναται νὰ σώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα, κλυδωνιζομένην ὑπὸ τῆς ἀνομίας και τῶν παθῶν διότι μόνον αὐτὴ εἶνε ὁ ἀγρυπνος φύλαξ και φρουρὸς τῆς ἠθικῆς ἐν τῷ κόσμῳ τάξεων.

Οἱ ἐργαζόμενοι ὑπὲρ τῆς κατὰ Θεὸν μορφώσεως τῶν ἀνθρώπων εἶνε φιλόανθρωποι και οἱ μέγιστοι εὐεργεταὶ τῆς κοινωνίας και τοῦ ἔθνους δημιουργοῦν οἰκογένειαν χρηστὴν και κοινωνίαν εἰρηνικὴν ἀνθρώπους ἔχοντας τὴν ἀληθῆ ἐλευθερίαν και διατηροῦντας αὐτὴν διότι, ὡς λέγει φιλόσοφος τις νεώτερος, λαός, θέλων νὰ ζῆ ἐλεύθερος και νὰ εἶνε κραταιός, ὀφείλει νὰ ἔχῃ πίστιν, ἄλλως περιπίπτει αἰσχρὰ ἠθικῆ δουλείᾳ και κατόπιν και πολιτικῆ δουλείᾳ. Οἱ τοιοῦτοτρόπως ἐργαζόμενοι φιλόανθρωποι ὁμοιάζουν πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὅστις, πλούσιος ὢν, «ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπῆκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ» (Φιλιπ. Β', 8) και ὅστις «διήλθεν εὐεργετῶν και ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου» (Πράξ. ι', 38).

† Ο ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

Η ΦΙΛΙΑ ΓΕΝΙΚΩΣ

ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΓΑΝ ΦΩΤΙΟΝ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤ. Γ. ΜΠΟΝΗ

[7]

II.

Ἠθικὴ προσωπογραφία τοῦ μεγάλου Φωτίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν φιλικῶν αὐτοῦ σχέσεων.

«Ἀμήχανον δὲ παντὸς ἀνδρός ἐκμαθεῖν ψυχὴν τε και φρόνημα και γνώμην, πρὶν ἂν ἀρχαίς τε και νόμοισιν ἐντριβῆς φανῆ».

(Σοφοκλ., Ἀντιγ. σ. 228, 175).

Εἰς τὸν κατὰ τὸ δεῦτερον ἡμισυ τοῦ Θ' αἰ. ἀκμάσαντα πατριάρχην Φώτιον ἐδόθη ἀφορμὴ, ἐν τῇ ἐπισήμῳ ιδιότητι αὐτοῦ ὡς πατριάρχου, και τὴν ἐκφρασίαν τῶν εὐγενῶν αὐτοῦ αἰσθημάτων ἀπέναντι τῶν φίλων αὐτοῦ διὰ τῶν πραγμάτων ν' ἀποδείξῃ, ἀλλ' ἔμα και τὴν τῶν ἄλλων ἀπέναντι αὐτοῦ πολιτείαν νὰ μελετήσῃ και κατανοήσῃ. Ἐγνώρισε πλείον παντὸς ἄλλου τὸν σκοπὸν τῶν σχέσεων και γνωριμιῶν τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τὰς ποικιλιωτάτας αὐτῶν ἐκδηλώσεις· ἐμελέτησεν ἐν τοῖς πράγμασι τὰς τῶν ἀνθρώπων διαθέσεις και τοὺς σκοπούς, οὓς αὐτοὶ κυρίως ἐπιδιώκουσιν ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους φιλικαῖς σχέσεσιν· ἔλαβεν ἀφορμὴν ἐκ τῶν περιστάσεων τῆς ἰδίας αὐτοῦ ζωῆς νὰ γνωρίσῃ τί ἐστὶ φιλία, τίνες εἰσὶν οἱ ἀληθεῖς και εὐκρινεῖς φίλοι, τίνα τὰ ἐχέγγυα τῆς κατ' ἀρετὴν και ἀνιδιοτελοῦς φιλίας και πόσον δυσχερῆς εἶναι ἡ ἐξέδρασις και ἀπόκτησις ἀληθῶν και πραγματικῶν φίλων. Αἱ περὶ φιλίας ὄθεν γινώμια αὐτοῦ, διπλὴν προσλαμβάνουσι τὴν ἀξίαν: Τὴν μὲν θεωρητικὴν, τὴν

δὲ πρακτικὴν. Θεωρητικὴν, διότι προέρχονται ἐκ τοῦ πληρώματος πολυμερεστάτων γνώσεων σαφοῦ. ἐμολογούμενως, ἀνδρό:, ὅστις εἶπερ τις καὶ ἕτερος ἐμελέτησε τὰς τε φιλοσοφικὰς καὶ τὰς ψυχολογικὰς τοῦ συναισθηματικοῦ καθόλου βίβου ἐκφάνσεις, ἐπάξιος οὕτω μαθητὴς τοῦ ἐκ Σταγείρων φιλοσόφου ἀναδειχθεὶς: πρακτικὴν δέ, διότι εἶναι ἀπαύγασμα αὐτῆς τῆς ζωῆς του καὶ ἀποτύπωσις τῶν δραματικωτέρων αὐτῆς ἐκδηλώσεων.

1. Ἡ φιλία κατὰ τὸν μέγαν Φώτιον.

Ἡ γνώμη ὅτι ἡ ζωὴ ἡμῶν ἐξαρθαται κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν τῶν φίλων μας, στηρίζεται ἀναντιρρήτως ἐπὶ τῆς ἀλθειας. Ἰδοὺ ὁ Φώτιος, ὁ τοσαύτας καὶ τηλικαύτας ὑποστάς συμφορὰς οὐδενὸς ἐτέρου ἤσθάνθη περισσότερον τὴν στέρησιν καὶ δι' οὐδὲν ἕτερον ἐθρήνηει καὶ ἐκόπτετο ἐν τοῖς πειρασμοῖς αὐτοῦ τόσον, ὅσον διὰ τὴν ἀπὸ τῶν φίλων αὐτοῦ ἀπομάκρυνσιν: «Ἐγὼ δὲ—ὅτι τὸν τρυγίαν πάσης αὐτῶν τῆς κακίας καθ' ἡμῶν ἐκένωσαν, φίλων ξενώσαντες, συγγενῶν διακόψαντες, ὑμῶν αὐτῶν (τῶν ἑμῶν παθῶν τὸ πικρότατον) προδιατέμνοντες καὶ ἀπομερίσαντες, θεραπόντων καὶ ὑπηρετῶν ἐξεργησάντες, αἰχμαλωτίσαντες, φρουροὺς καὶ φρουροῦχοὺς περιστήσαντες (ἵνα μὴδὲ τὰ οἰκεῖα βουλομένοις κακὰ κλαίειν ἐξῆ καὶ ἀποδύρεσθαι, μὴδὲ τις ἔλεός ποθεν ἡμῖν παρεισδύη, μὴ πράγματι), μυσίους θανάτους ἐπιχειροῦσαντες λογίων Θεοῦ καὶ παντὸς ἄλλου, οἴμοι καθ' ἡμῶν λοιμὸν ἐπιστήσαντες... καὶ ὀφθαλμοὺς μὲν ἐνέφραξαν (τί γὰρ ἂν τις καὶ εἶποι, ἐπειδὴν ὄλωσ μῆτε τινὰς ἀνθρώπων ὄρῶν, μὴδὲ βιβλίους ἐνομιλεῖν ἔχει καὶ μάλιστα οἷς μέγα καὶ πρῶτον παραμύθιον ἢ ἀνάγνωσις; καὶ γὰρ καὶ ταύτην καθ' ἡμῶν ἀπάσαις ψήφοις ἐξήνεγκαν τὴν ἀπόφασιν), ἀκοὴν δὲ συναπέκλεισαν· οὔτε γὰρ φωνῆς φιλοῦντων, ἀλλ' οὐδ' ἐχθρῶν (τί γὰρ δεῖ λέγειν); ἀναγιγνωσκόντων συγχωροῦσιν ἐνωτίζεσθαι»¹. Διατὶ δὲ ὁ τόσος θρήνος διὰ τὴν ἀπὸ τῶν φίλων αὐτοῦ ἀποξένωσιν; Διότι ἐγνώριζε καλῶς ὅτι ἐν τῇ φιλίᾳ αἰθλίψεις καὶ οἱ πειρασμοὶ διαμοιράζονται καὶ ἀπόλλυσιν τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν δξύτητα ἐν τῇ συμμετοχῇ καὶ μεθέξει τῇ φιλικῇ. Ἀντιθέτως δὲ ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς ἡ εὐτυχία καὶ ἡ γὰρ διπλασιάζεται καὶ μεγαλύτερα ἐγείρεται αἰσθησις εἰς γλυκυτέραν τῆς εὐδαιμονίας καὶ χαρὰς ἀπόλαυσιν.

Καὶ θεβαίως τὸ νὰ ἔχη τις φίλους εἶναι δι' αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, οὐ μόνον ἀπλῶς ἀναγκαῖον, ἀλλὰ καὶ τοῦτ αὐτὸ ἀπαραίτητον. Τοῦτο θεβαιώνει καὶ ὁ Φώτιος. Ἀλλὰ τίς εἶναι ὁ ἀνώτατος ἀριθμὸς φίλων, ὃν δύναται τις νὰ συμπεριλάβῃ ἐν τῇ φιλικῇ αὐτοῦ κύκλῳ; Ὁ Φώτιος ἐν τῇ σημείῳ τούτῳ οὐδεμίαν παρέχει σαφῆ τῆς γνώμης του ἐκφρασιν. Ἐξῆσων ὅμως πρὸς τὸ ἀρχοντα τῆς Βουλγαρίας Μιχαήλ παραινετικῶς γράφει, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι τὸ νὰ ἔχη τις πολλοὺς φίλους, κατὰ τὸν Φώτιον, τοῦτο ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς οὐσίας του πλείστας ἐμφανίζει τὰς δυσχερείας, διότι δὲν εἶναι θεβαίως εὐχε-

ρὲς νὰ εὖρη τις πολλοὺς, ἀλλ' ἅμα καὶ ἐκλεκτοὺς φίλους. «Μὴ ταχὺς ἦσθα γενυνύειν εἰς φιλίαν», γράφει πρὸς τὸν Τσάρον Μιχαήλ, «συζεύξας δέ, παντὶ τρόπῳ τὸν δεσμὸν ἄλυτον συντήρει, ἅπαν τοῦ πλησίον ἀνέχων τὸ βάρος, πλὴν εἰ μήπω ψυχῆς κίνδυνον ἐπάγει».

Βασικαὶ δὲ προϋποθέσεις διὰ τὴν ἐπιτυχὴ τῶν φίλων ἐκλογὴν καὶ τὴν ἐσαι διατήρησιν τοῦ τῆς φιλίας δεσμοῦ εἶναι ἡ προσοχὴ καὶ ἡ ἐπιμέλεια καὶ ἡ διακριτικὴ ἱκανότης εἰς τὸ νὰ συνδέεται τις φιλικῶς μόνον πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς καὶ ἐναρέτους, οὔτινες μακρὰν παντὸς ἰδιοτελοῦς καὶ συμφεροντολογικοῦ σκοποῦ θὰ ἠσθάνοντο καὶ οὔτοι τὰ αὐτὰ πρὸς τοῦτον φιλικὰ αἰσθήματα καὶ θὰ ἐξεδήλουν τὸν ἐσώτερον αὐτῶν πόθον ἐν εἰλικρινείᾳ εἰς ἀμοιβαίαν ἐγκάρδιον φιλικὴν σύνδεσιν. Ἀλλ' ὅποσῃ δυσκολία ἐμπερικλείεται ἐν πᾶσι τούτοις! Εἶναι θεβαίως εὐκόλον πρὸς πλείστους νὰ εἶναι τις «φιλικός», δηλαδὴ εὐμενῶς καὶ ἀξιοπρεπῶς νὰ διάκηται τις πρὸς τοὺς πολλοὺς, πλὴν ἀλλ' ὅμως τὸ νὰ εἶναι τις φίλος ἐν τῇ θαυτάτῃ τῆς λέξεως ταύτης σημασία, τοῦτο εἶναι ἀσφαλῶς τὸ δυσχερέστατον καὶ ἄσκατορθώτατον τῶν πραγμάτων. Πόσοι ἀνθρωποὶ ὀνομάζουσι ἕνα τινὰ φίλον, ἀπλῶς διότι οὗτος ἐγγὺς αὐτῶν κατοικεῖ ἢ τὸν αὐτὸν τροχιόδρομον χρησιμοποιεῖ ἢ ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς ἢ ἄλλαις αὐτῶν ὑποθέσεσι συνεργάζεται ἢ τοὺς αὐτοὺς ὕλικοὺς μετ' αὐτῶν σκοποὺς ἐπιδιώκει καὶ πλεῖστα ἄλλα ἀναριθμητὰ «ἢ», ἐπὶ ἐξωτερικῶν αἰτίων καὶ ἀφορμῶν στηριζομένων. Τοιαῦτα ὅμως ἀπλᾶ ἐξωτερικὰ γνωριμίαι μόνον ὡς εἰδωλα καὶ εἰκόνας τῆς ἀληθοῦς φιλίας δύνανται νὰ θεωρηθῶσι. Φιλία ἀληθῆς εἶναι ἐν ἀμοιβαίῳ εἰλικρινῆς «εὐθέλειν» καὶ ἐν ἀπεριόριστον «ἐμπιστεῦσθαι». Τὸ δὲ «ἐμπιστεῦσθαι» κλεῖει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀμοιβαίαν «ἐκτίμησιν». Ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπάρχωσι πάντα ταῦτα, ἀπαραίτητον εἶναι νὰ προϋφίσταται ἡ τῶν ψυχικῶν διαθέσεων συγγένεια ἐκείνη, ἣν «συμπάθειαν» καλοῦμεν. Ἀλλὰ καὶ τὸ εὐθέλειν τῷ ἐτέρῳ καὶ τὸ ἐμπιστεῦσθαι καὶ τὸ ἐκτιμᾶν καὶ τὸ συμπάθειν οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ ἐκφάνσεις ἀγαθαῖ τῶν ἀρίστων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας ἐκδηλώσεις, ἧται ἀρεταί. Ἀλλ' οὐδὲν δυσχερέστερον τὸ νὰ εὖρη τις ἀνθρώπους ἐναρέτους καὶ οὐδὲν «ἀσθενέστερον καὶ ἐπικινδυνότερον τῆς ἀρετῆς», διότι «ἀρετὴ ὡς ἀληθῶς καὶ ἀρετῆς τῆς πρώτης μάλιστα ἀνθος, τὸ μετὰ κινδύνων καὶ θλίψεων καὶ παρενδοκιμουμένων ὑπὸ τῆς κακίας ἀσπάζεσθαι τὴν ἀρετὴν»². Ταῦτα λοιπὸν ἔχων ὅπ' ὄψιν του καὶ ὁ Φώτιος συμβουλεύει: «μὴ ταχὺς ἦσθα ζειγνύειν εἰς φιλίαν» καὶ «κτῶ τοῖνον φίλους, μὴ τοὺς φαύλους, ἀλλὰ τοὺς ἀρίστους»³. Προδήλως ὁ Φώτιος δὲν θέλει νὰ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τῆς συνάψεως φιλικοῦ δεσμοῦ, ἀλλὰ ζητεῖ νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ τὰ χειρίστα ἐπακόλουθα. Ἄτινα μία τοιαύτη ἀλόγιστος καὶ ἀκριτος συγκάτανεσις τῆς ψυχῆς εἰς συνομολόγησιν φιλίας θὰ συνεπέγγοτο. Ἀλλ' ἀπαξ καὶ προσέκρινε τις εἰς συνάψιν μετὰ τινος φιλίας, ὑποχρεοῦται νὰ πολιτεύηται

1. Βαλέττα, Ἐπιστ. σ. 229 ἑ.

2. Βαλέττα, Ἐπιστ. σ. 127, ἐπιστ. 104: Ἄρσενιφ μοναχῷ.

3. Αὐτόθι σ. 229.

1 Βαλέττα, Ἐπιστ. σ. 471: Ἀπὸ τῆς ὑπερορίας πρὸς τοὺς ἐπιτόκους.

κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε οὐδέποτε νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς διάλυσιν τοῦ συναφθέντος φιλικοῦ δεσμοῦ. «Συζεύξας δέ, παντὶ τρόπῳ τὸν δεσμὸν ἄλιτον συντήσῃ». Τίτι δὲ τρόπῳ δύναται τις νὰ συγκρατήσῃ καὶ διατήρησῃ ἀδιάλυτον τὸν τῆς φιλίας δεσμὸν;

Ἡ διατήρησις καὶ τὸ ἀδιάλυτον τῆς φιλίας ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς ἀφροσύσεως καὶ ἀγάπης, τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ πιστότητος τῶν φιλουμένων πρὸς ἀλλήλους¹. Ἐν τῇ τελείᾳ τῶν ἀφροσυμένων ψυχῶν ὁμοφωνία βασίζεται ἢ τῆς κοινότητος ἀρετῆς, ἢ λαμπρὰ καὶ ἰδεώδης μορφῇ τοῦ δίδειν καὶ λαμβάνειν ἐκ τε τῶν ὀλικῶν καὶ ἐκ τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν, τῶν ἀμοιβαίως φιλουμένων. Ἐξαιρέσειν δὲ τῆς μεταξύ τῶν φίλων κοινότητος μόνον ἐν ἀποτελεῖ καὶ δέον ν' ἀποτελεῖ, ἢ προσωπικότης ἐκάστου τῶν φιλουμένων. Τοῦτο δὲ ὑπεδήλου καὶ ὁ Φώτιος πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς Βουλγαρίας Μιχαήλ γράφων: «τῶν ἀποδότητων ἃ μὲν τὴν σὴν ἀρετὴν αὐξάνει, κοινώνει τοῖς φίλοις· ἃ δὲ τὴν γνώμην φανιλίζει μὴτ' αὐτὸς μετέρχου, μὴτε τοῖς φίλοις ἀνατίθει»². Ἡ προσωπικότης καθ' ἑαυτὴν ἐγκλείει τι τὸ ἴδιον. Ἡ ἀξία δὲ καὶ τὸ ὕψος τῆς καὶ ἐν τῇ τελειοτάτῃ εἶτι κοινωνία—γάμψῃ ἢ φιλία—δέον νὰ παραμένωσιν ἀθικτα. Ἡ ἀξία δ' ἀκριβῶς τῆς προσωπικότητος δίδει τὸ ὄρθον τῆς διακρίσεως μέτρον καὶ τὸ μεμετρημένον τῆς δεοντολογίας τοῦ ὀρθῶς τῶν φίλων μετ' ἀλλήλων ἀναστρέφασθαι. Πᾶσαι τῶν ἀνθρώπων αἱ σχέσεις καὶ προσεγγίσεις ἔχουσιν ἀνάγκην ἐνὸς ὀρίου. Ὑψίσταται ποιὰ τις ἰδιαιτέρα ἐν ἐκάστῳ προσωπίῳ σφαῖρα, ἐν ἣ οὐδεμία πέραν τοῦ δέοντος ἐπιτρέπεται ἐπέμβασις, ὁποθενδήποτε προσερχομένη. Τὸ κρατεῖν εἰς ἀπόστασιν καὶ τὸ σέβασθαι τὴν τοῦ ἄλλου προσωπικότητα, ὅσονδήποτε ἐγγὺς ἰσταμένου, τοῦτο εἶναι ἐκλήλωσις ἀπαραιτήτου τιμῆς, ἣν τὸ ἴδιον πρόσωπον εο ἴρσο ἀπαιτεῖ καὶ ἣν καὶ τὰ στενώτατα πρὸς ἄλληλα συνδεόμενα πρόσωπα ὀφείλουσι νὰ τηρῶσιν.

(Συνεχίζεται)

1. Αὐτόθι, ἐπιστ. 203 σ. 521: Ἰωάννη Πατρικίῳ καὶ Σακελλαρίῳ κατὰ τοὺς Ἀγγορσεῖους: «ἐλοιμην ἂν ἔγω γε φίλον ἑμαυτῷ συζεύξαι, ἐξ ὅθ μὴτε τῶν ὑπερηφάνων μοι χαρίτων καὶ ὑψηλῶν μηδὲν ἔσοιτο, μὴτε δεδιώς εἶην, μὴ ποτε πνεύσας ἐκ τοῦ ἐναντίου συγκατασπάσῃ καὶ ἃ μηδ' ὄναρ ἐκεῖθεν ἤλιπια. Πόθεν οὖν εἰς ταύτην ἐξέπεσα τὴν βούλησιν; Αἱ σαὶ πράξεις, τοῦ ποτε φιλοῦντος ἡμᾶς, ἐπὶ ταύτην ἤγαγον».

2. Αὐτόθι σ. 230.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΤΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΑΡΚΕΘΥΜΗ

Ἀναφερόμεναι εἰς τὸν Πατριάρχην Ἱερεμίαν Β'.
ΥΠΟ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΡΜΙΡΗ

Ἐν τῇ ἐν τῇ Βαυαρικῇ κρατικῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Μονάχου ἀποκειμένη μεγάλῃ Collectio Camerariana XV. Cod. Monacensis lat. 10365 Nr. 208 φ. 200α καὶ 203α ἀνεύρομεν δύο ἐπιστολάς τοῦ Ἰακώβου Παρκεθύμη τοῦ Μηλοῦτα πρὸς τὸν Ἰωακείμ Καμεράριον, ὧν ἡ μὲν πρώτη ἀπὸ 6 Ὀκτωβρίου 1588 ἐξεδόθη ἡδὴ ὑπὸ τοῦ E. Legrand¹, ἡ δ' ἑτέρα ἀπὸ 9 Μαρτίου

1. E. Legrand, Bibliographie hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés en grec par

1591 δημοσιεύεται νῦν τὸ πρῶτον κατωτέρω. Ἀμφότεραι αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἀναφέρονται εἰς τὴν περιόλουστον ἀλληλογραφίαν μεταξύ τοῦ ἐπιφανοῦς Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίου Β' καὶ τῶν περὶ τὸν Ἰάκωβον Ἀνδρέου Γερμανῶν διαμαρτυρομένων θεολόγων, ὡς καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπόρριψιν τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου.

Ὁ γνωστόν, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἱερεμίας Β' μεταδὰς μεσοῦντος τοῦ ἔτους 1548 διὰ Μολδοβλαχίας εἰς Ῥωσίαν καθίδρυσε τὸ Ῥωσικὸν Πατριαρχεῖον κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1589. Καθ' ὅδον λοιπὸν μνησθεῖς τῶν ἐν Γερμανία φίλων τοῦ Δαυῖδ Χυτράιου, Μαρτίνου Κρούσιου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν καθηγητῶν τοῦ πανεπιστημίου τῆς Τυβίγγης, ὡς καὶ τοῦ Στεφάνου Γερλαχίου, ἔγραψεν αὐτοῖς τρεῖς ἐπιστολάς· κατ' Ἰούνιον τοῦ ἔτους 1588 ἐκ Δελχίας καὶ ἐπεμφεν αὐτάς διὰ τοῦ ἐκ Λαρίσης πρωτοπρεσβυτέρου Δημητρίου. Τοῦτον ἀνέλαβε νὰ συστήσῃ πρὸς τὸν ἐν Νυρεμβέργῃ φίλον τοῦ Ἰωακείμ Καμεράριον (ὧς δὲ καὶ πρὸς ἄλλους φίλους τοῦ Γερμανοῦς) ἐ συνοδευσας τὸν Πατριάρχην κατὰ τὴν διὰ Μολδοβλαχίας διέλευσίν του Ἰακώβος Παρκεθύμης ὁ Μηλοῦτας, γράψας τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1588 ἐκ Κρακοβίας τὴν πρώτην, ὑπὸ τοῦ Legrand ἐκδοθεῖσαν, ἐπιστολήν του, δι' ἣς πληροφορεῖ συνάμα τὸν Καμεράριον περὶ τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων καταλήψεως τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ τῆς Παμμακαρίστου καὶ τοῦ εἰς Ῥωσίαν ταξιδίου τοῦ Πατριάρχου πρὸς συλλογήν ἐράνων διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν νέου ναοῦ. Τὸ ἐπόμενον δὲ ἔτος ὁ Πατριάρχης Ἱερεμίας ἐπιστρέφων ἐκ Ῥωσίας καὶ μαθὼν ὅτι οἱ παπικοί, καὶ πρὸ πάντων ὁ ἰησοῦιτης θεολόγος Ἀντώνιος Ποσεσβίνος, διέδιδον μεταξύ τῶν τε Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Διαμαρτυρομένων ἔτι δὴθεν ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀπεδέξατο τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον, τοῦθ' ἔπερ κατετάραξεν ἰδιαίτατα τοὺς Βυρττεμβεργίους θεολόγους, ἔγραψε τὴν τελευταίαν πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολήν του ἀπὸ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου 1589, δι' ἣς ἅμα μὲν διέψευδε τὴν ἀνυπόστατον ἐκείνην περὶ ἀποδοχῆς τοῦ νέου ἡμερολογίου διάδοσιν, ἅμα δὲ ἤλεγχεν ἐπὶ καινοτομίαις τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν. Ταύτην διεβίβασεν αὐθις πρὸς τὸν αὐτὸν ἐν Νυρεμβέργῃ φίλον τοῦ Ἰωακείμ Καμεράριον, πλὴν περιέργως μετὰ ἐν καὶ ἡμῖς περιέπου ἔτος, ὁ Ἰακώβος Παρκεθύμης, γράψας αὐτῷ τὴν κατωτέρω ἐκδιδόμενην δευτέραν ἐπιστολήν του, δι' ἣς παρεκάλει τὸν Καμεράριον, ὅπως πέμψῃ τὸ πατριαρχικὸν γράμμα πρὸς τὸν ἐν Τυβίγγῃ καθηγητὴν Μαρτίνον Κρούσιον. Ταυτοχρόνως δ' ἔλαβε τὴν πατριαρχικὴν ἀδειαν νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκδοσιν τῆς τε ἀνωτέρω καὶ ἑτέρας πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου κατὰ τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου, ὡς καὶ ἑτέρων ἐπιστολῶν πρὸς τὸν Πατριάρχην ἢ ὑπ' αὐτοῦ πεμφθεισῶν.

Ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνονται αἱ δύο ἀνωτέρω ἐπιστο-
des Grecs aux XVe et XVIe siècles, τ. IV Paris σ. 305—306.

1. Τούτων ἡ μὲν πρώτη ἐδημοσιεύθη ἐν D. Chytraei, Oratio de statu Ecclesiarum hoc tempore in Graecia, Asia, Africa, Ungaria, Boemia etc., Frankfurti 1580 σ. 63—64, τὴν δὲ δευτέραν ὁρ. παρὰ K. Σάθα. Βιογραφικὸν σχεδιάγραμμα περὶ τοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου Β', Ἀθήναι 1870 σ. νθ'—νγ'.

λαί τοῦ Ἰακώβου Παρκεθύμη δὲν εἶναι ὁ γνωστὸς διαμαρτυρούμενος θεολόγος Ἰωακείμ Καμεράριος, ὁ ἐν Νυρεμβέργῃ, Τυβίγγῃ καὶ Λειψία δράσας καὶ τῷ 1574 ἀποθανών· ἀλλ' ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐπίσης Ἰωακείμ καλούμενος, μεθ' οὗ εἶχε συνδεθῆ διὰ φιλίας ὁ Ἰάκωβος Παρκεθύμης, ὅτε χάριν λογίας εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴν Νυρεμβέργῃν. Ἐντεῦθεν ὁ Καμεράριος ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἐν Λειψία διατρίβοντα Ἕλληνα φίλον του μέσω τοῦ Ματθαίου Dresser χρηματικὸν τι βοήθημα, δι' ἕπερ εὐχαριστεῖ αὐτῷ οὗτος ἐν τῇ μνημονευθείσῃ πρώτῃ ἐπιστολῇ του. Σημειωτέον δ' ἔτι ἐτι μετὰ τῶν δύο ἀνωτέρω ἐπιστολῶν πρὸς τὸν Ἰωακείμ Καμεράριον ἀπέστειλεν ὁ Ἰάκωβος Παρκεθύμης καὶ ἑτέρας δύο ἐπιστολάς ἀπὸ 5 Ὀκτωβρίου 1588 καὶ 9 Μαρτίου 1591 πρὸς τὸν Μαρτίνον Κρούσιον², πρὸς ὃν κυρίως ἀπηυθύνοντο καὶ αἱ πατριαρχικαὶ τοιαῦται. Δι' αὐτῶν διεθίβαζε μὲν τὰς πατριαρχικὰς ἐπιστολάς, ἐτήρει δὲ ἐνημέρους τοὺς ἐν Τυβίγγῃ περὶ τὸν Κρούσιον διαμαρτυρομένους λογίους περὶ τοῦ εἰς Ῥωσίαν ταξιδίου τοῦ Ἱερεμίου Β', ἐν ᾧ ἐξ ἄλλου ἐλάμβανε καὶ διεθίβαζε πρὸς τὸν Πατριάρχῃν ἐπιστολάς ἐκ μέρους τοῦ Κρούσιου.

Περὶ δὲ τοῦ Ἰακώβου Παρκεθύμη τοῦ Μηλοῖτα καὶ τοῦ μεσάζοντος βόλου, ὃν ἔπαιξεν ἐν ταῖς ὄψιαι-τέραις σχέσεσι τοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου Β' καὶ ἐξεχόντων Γερμανῶν λογίων, σημειοῦμεν ὀλίγα τινά. Οὗτος ἦτο ἀνήσυχος Ἕλληνας, «in Patmo insula natus et in Milo educatus», κατὰ Κρούσιον, περιηγηθείς, ὡς ἐκ τοῦ ὁδοπορικῶν αὐτοῦ μανθάνομεν, ἀπασαν σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα, ἐτι δὲ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, Παλαιστίνην, Αἴγυπτον, Ἀλγέριον, Δαλματίαν, Ἰταλίαν, Μολδοβλαχίαν, Ῥωσίαν, Πολωνίαν καὶ Γερμανίαν. Οὕτω περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1585 ἢ τὴν ἀρχὴν τοῦ 1586 ἀναχωρήσας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως περιηγήθη τὴν Βλαχίαν, Πολωνίαν, Διθουάνιαν, Ῥωσίαν καὶ Γερμανίαν, ἧς ἐπεσκέφθη ἄλλας τε καὶ τὰς ἐπομένους πόλεις: τὴν Νυρεμβέργῃν, ἐν ἣ ἐγνώρισε τὴν οἰκογένειαν Καμεραρίου, τὴν Λειψίαν, ἐν ἣ ἐγνώρισε τὸν Dresser¹, τὴν Durerstadt, ἐν ἣ ἐγνώρισε τὸν ὀνομαστὸν θεολόγον Νέανδρον, τὴν Βιττεμβέργῃν, Μαγδεμβούργον, Ἐλμστάδην, Μπράουνσβάιγκ, Βόλφενμπύττελ, Γουτίγγην, Ἐρφουρτ, Βεῖμάρην, Ἰέναν,

1. Πρὸς. Herzog—Hauck, Realenzyklopädie für protestantische Theologie und Kirche³ III, 687 ἔξ.

2. Πρὸς. M. Crusii, Annales suevici II, 825, 837. E. Legrand, ἐνθ' ἄν. IV, 305 ἔξ.

3. Βλέπε. Σπ. Παπαγεωργίου, Ὁδοπορικὸν Ἰακώβου Μηλοῖτη, «Παρνασσός» 6 (1882) 632—642.

4. Ὁ Ἕλληνομαθὴς Ματθαῖος Dresser ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Κρούσιον γράφει, ὅτι τὸν ἐπεσκέφθησαν πολλοὶ Ἕλληνες, κομίζοντες οὐστατικά πατριαρχικὰ γράμματα καὶ λύτρα αἰτούντες διὰ τοὺς Τούρκους, οἷς ὅμως αὐτὸς «οὔτε ἀπιστεῖν οὔτε πιστεῖν δύναται» (πρὸς. M. Dresseri, Gymnasmatum linguae graecae libri tres, Lipsiae 1592 σ. 274 ἔξ.). Τὸ αὐτὸ βεβαιῶσι καὶ ὁ Κρούσιος ἐν ἐπιστολαῖς του πρὸς τὸν Θεοδοσίον Ζυγομαλᾶν καὶ τὸν Μάξιμον Μαργούνιον (πρὸς. E. Legrand, Notice biographique sur Jean et Théodose Zygomalas, ἐν Publications de l'école des langues orientales vivantes, III. 6. Recueil de textes et de traductions publié par les professeurs, τ. II. Paris 1889 σ. 236 ἔξ.), ὁ J. Dietelmair (Theologische Betrachtungen von vermischtem Inhalt, Altdorf und Nürnberg 1769 I, 395) καὶ πολλοὶ ἄλλοι σύγχρονοι αὐτοῖς.

Κάσελ, Μαρμβούργον, Φρανκφούρτην, Βόρμς, Σπάτερ, Αἰδελδέργῃν, Στουττγάρτην κ. ἄ. Τελευτῶντος τοῦ ἔτους 1587 εὐρίσκομεν αὐτὸν φιλοξενούμενον παρὰ τῷ φιλέλληνι Μαρτίνῳ Κρούσιῳ, αἰτήσῃ τοῦ ὁπίου ἐ-γραφε καὶ τὸ ὁδοπορικόν του. Ἐκεῖθεν ἦλθεν αὐθις εἰς Μολδοβλαχίαν, ὅθεν ἔγραψε κατὰ τὰ ἔτη 1588 καὶ 1591 πρὸς τὸν Καμεράριον καὶ τὸν Κρούσιον τὰς προειρημένας ἐπιστολάς, ἐπὶ πλέον δὲ τεθεῖς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐκεῖθεν διεληθόντος Πατριάρχου Ἱερεμίου Β' καὶ τυχὼν τῆς εὐνοίας αὐτοῦ προέβη ἐν ἔτει 1590, τῇ αἰτήσῃ καὶ προτροπῇ πιθανῶς καὶ τῶν διαμαρτυρομένων φίλων του, εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ μικροῦ ποιηματίου αὐτοῦ: De calendario novo Gregoriano, Jeremiae Archiepiscopi Constantinopoleos, νέας Ῥώμης, et oecumenici Patriarchae judicium. Una cum aliis quibusdam eisdem ad Germanos literis, quas attulit modo Ἰάκωβος ὁ Παρκεθύμης Μηλοῖτας, natione graecus ex insula Patmo oriundus. Francofurti ad Oderam, exscripsit typis Andreas Eichorn MDXC. Ἡ ἔκδοσις αὕτη, ἐκ 12 μόνων φύλλων συγκειμένη καὶ σπανιωτάτη σήμερον οὖσα, περιλαμβάνει: τὴν κοινὴν συνοδικὴν ἐγκύκλιον τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίου Β' καὶ Ἀλεξανδρείας Σιλδέστρου τοῦ ἔτους 1583 κατὰ τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου, ἐπιστολὴν τοῦ Κρούσιου πρὸς τὸν Ἱερεμίαν Β' καὶ τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν ἀπάντησιν τοῦ Πατριάρχου ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1589, δύο ἑμοίας ἐπιστολάς διαμειφθείσας μεταξὺ τοῦ Ἱερεμίου καὶ τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἀκαδημίας Φρανκφούρτης Χριστοφόρου Πελαργού, ἐπιστολὴν Κληρικῶν Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Ῥωσίας, ἑτέραν περὶ ἀνακλήσεως τοῦ Ἱερεμίου ἐκ τῆς ἐξορίας καὶ τέλος ἑτέρας τρεῖς ἐπιστολάς πρὸς τὸν Πατριάρχῃν τοῦ δεσβόδα τῆς Μολδοβλαχίας, τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας Σιγισμούνδου καὶ τοῦ βασιλέως τῶν Δεχῶν. Ἡ τελευταία αὕτη ἐπιστολὴ ἐπιγράφεται: «Συστατικὴ ἐπιστολὴ, ἣν ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς Δεχῶν τῷ παναγιωτάτῳ κυρίῳ Ἱερεμίᾳ, τῷ οἰκουμηνικῷ Πατριάρχῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, ἣν μετήνεγκεν ἐκ τῆς Ῥουσῶν φωνῆς εἰς τὴν ἑλληνίδα διάλεκτον Γεώργιος Παλκμίδης, δι' ἐπιμελείας ἑμοῦ Ἰακώβου τοῦ Παρκεθύμου, ἔντος μου ἐν ἐκεῖνῳ τῷ καιρῷ πλησίον αὐτῷ τῷ παναγιωτάτῳ ἡμῶν αὐθέντη καὶ δεσπότη, ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμηνικῷ Πατριάρχῃ, κυρίῳ μου Ἱερεμίᾳ». Ἐκ τούτων εἰκάζομεν ἔτι ὁ Ἰάκωβος Παρκεθύμης εὐρίσκετο ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Πατριάρχου κατὰ τὴν διὰ Μολδοβλαχίας διέλευσίν του καὶ ἐτι παρ' αὐτοῦ ἔλαβε καὶ ἐδημοσίευσεν τὰ ἀθηναικὰ κείμενα τῶν ἀνωτέρω ἐπιστολῶν, δι' ὧν κυρίως ἐπεδιώκετο νὰ γνωσθῶσιν εὐρύτερον τοῦτο μὲν ἢ ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπόρριψις τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου, τοῦτο δὲ αἱ ἀγαθαὶ σχέσεις τοῦ διαπεποῦς Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου Β' καὶ γενικώτερον τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τε τοὺς Διαμαρτυρομένους καὶ πρὸς τὰς Ὁρθοδόξους Σλαυικὰς Ἐκκλησίας.

Ὅσον ἀφορᾷ τέλος τὴν σημασίαν τῶν δύο ἐπιστολῶν τοῦ Ἰακώβου Παρκεθύμη πρὸς τὸν Ἰωακείμ

Καμεράριον παρατηροῦμεν, ὅτι αὐταὶ πρῶτον μὲν διαφωτίζουσι πως τὴν μετὰ τὸ ἔτος 1581, ὅτε διεκόπη ἡ ἐπίσημος, οὕτως εἶπειν, θεολογικὴ ἀλληλογραφία, συνεχισθεῖσαν φιλικὴν τοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου καὶ τῶν διαμαρτυρουμένων φίλων τοῦ ἀλληλογραφίαν, ἣτις ἐν ᾧ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ἐτεροματίσθη τῷ 1589, ὅπ' ἐκείνων ἐσυνεχίσθη καὶ μετὰ ταῦτα καὶ δὴ καὶ μετὰ τὸν κατὰ τὸ 1598 ἐπίσημὸν θάνατον τοῦ Ἱερεμίου· οὕτως ὁ Μαρτίνος Κρούσιος ἀγνοῶν τὸν θάνατον τοῦ ὀρθοδόξου Πατριάρχου ἔγραψεν αὐτῷ καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς λ.χ. κατὰ τὸ ἔτος 1597¹. Ἐπειτα δὲ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἰακώβου Παρκεθύμη γίνεται δῆλον ὅτι τὴν μετὰ τὴν Κωνσταντινουπόλεως καὶ Τυβίγγης θεολογικὴν ἀλληλογραφίαν παρηκολούθησαν μετ' ἀδιαπίπτου διαφέροντος οὐ μόνον οἱ ἐν Τυβίγγῃ καὶ οἱ λοιποὶ Βυρτεμβέργιοι θεολόγοι, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ ἐξ ἄλλων προτεσταντικῶν κέντρων διαμαρτυρόμενοι θεολόγοι, οἷον οἱ ἐν Νυρεμβέργῃ, οἱ ἐν Λειψία, οἱ ἐν Βιττεμβέργῃ καὶ ἄλλαχού, πιθανώτατα δὲ καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς τοῦ Μαρτίνου Λουθήρου Παῦλος Λούθηρος, ὡς δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τινος ἐπιστολῆς του² πρὸς τὸν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Βυρτεμβεργίων περίφημον Λουθηρανὸν θεολόγον Ἰάκωβον Ἀνδρέου, πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἡγεμὼν τοῦ δουκάτου τῆς Βυρτεμβέργης Λουδοβίκος³. Τέλος ἐκ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς τοῦ Ἰακώβου Παρκεθύμη πρὸς τὸν Καμεράριον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1588 καὶ τῆς ταυτοχρόνου πρὸς τὸν Κρούσιον συνάγεται, ὅτι μετὰ τῶν ἐτῶν 1587 καὶ 1588 ἔλαβε χώραν ἡ ἀρπαγὴ τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ τῆς Παμμακαρίστου ὑπὸ τῶν Τούρκων⁴, δι' ἣν, κατὰ τὸν Παρκεθύμη, «ἐπέσε μέγας θρήνος καὶ μεγάλη ἀνάγκη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν» καὶ ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἱερεμίας χάριν τῆς ἀνοικοδομήσεως νέου ναοῦ διέταξε τὴν συλλογὴν ἐράνων καὶ ἔσω καὶ ἔξω τῆς Τσερκατουμένης Ἑλλάδος, οὐ μόνον ἀποστείλας μετ' ἄλλων καὶ τὸν εἰρημὸν πρεσβύτερον ἐκ Λαρίσης Δημήτριον πρὸς τοῦτο εἰς Μολδοβλαχίαν καὶ Γερμανίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος τάξας ὡς ἓνα τῶν σκοπῶν τῆς εἰς Ῥωσίαν ἐπισκέψεώς του τὴν ὑλικὴν ἀκριδῶς ἐνίσχυσιν τοῦ χειμαζομένου τότε Οἴκου-μενικοῦ Πατριαρχείου ἐκ μέρους τοῦ Ῥώσου αὐτοκράτορος.

Κατωτέρω δημοσιεύομεν τὸ κείμενον τῆς τελευταίας γνωστῆς ἡμῖν ἀνεκδότου ἐπιστολῆς τοῦ Ἰακώβου Παρκεθύμη πρὸς τὸν Ἰωακείμ Καμεράριον⁵, μετὰ

1. Πρὸς τὸν Κρούσιον ἀπὸ 17 Μαρτίου καὶ 18 Ἰουλίου τοῦ ἔτους 1597 πρὸς τὸν νεκρὸν πλέον Ἱερεμίαν παρὰ W. Göz und E. Conrad, Diarium Martini Crusii 1596—1597. Tübingen 1927 σ. 300—301 καὶ 369.

2. Παρὰ W. Göz und E. Conrad, Diarium Martini Crusii 1598—1599. Tübingen 1931 σ. 306.

3. Πρὸς J. Schall, Tübingen und Konstantinopel. Ein theologischer Briefwechsel aus der Zeitalter der Reformation, in Blätter für Württembergische Kirchengeschichte 7 (1892) 68.

4. Πρὸς καὶ ἐν M. Crusii, Annales suevici σ. 821 ἐπιφανὴ πληροφορίαν τοῦ ἐκ Κύπρου Στεφάνου Λασκάρου.

5. Ὁ ἐν τῷ πῖνακι τῶν περιεχομένων τῆς ἐπιστολικῆς συλλογῆς χαρακτηρισμὸς τῆς παρούσης ἐπιστολῆς ὑπὸ τῆς

τινων διορθώσεων τῶν πολλῶν ἐν τῷ κειμένῳ ὀρθογραφικῶν καὶ ἄλλων σφαλμάτων τοῦ ὄντως «ἀγραμματοτάτου»¹ ἀποστολέως αὐτῆς:

φ. 200α Σοφώτατε καὶ λογιώτατε κύριε Ἰωακείμ.

Χαίροις ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν.

Δέομαι καὶ προσεύχομαι τὸν ἐπουράνιον Θεὸν ὅπως δωρήσῃ σοι ὑγιείαν, εὐημερίαν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, μετὰ παντὸς τοῦ εὐλογημένου σου οἴκου. Γνωστὸν ἔστω ὑμῖν, ἀριστε κύριε διδάσκαλε, ὅτι ὁ παναγιώτατος Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔγραψε μίαν ἐπιστολήν, τοῦτ' ἔστιν ἀπόκρισιν διὰ τὸ καλενδάριον τὸ γρηγοριανὸν πρὸς τὸν λογιώτατον κύριον Μαρτίνον τὸν Κρούσιον² καὶ πέμπω αὐτὴν πρὸς τὰς σὰς τιμίας χεῖρας, ὅπως πέμψῃς αὐτὴν εἰς τὴν Τυβίγγην πρὸς διδάσκαλον Μαρτίνον τὸν Κρούσιον. Καὶ ἐγὼ πάντα παρακαλῶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅπως δωρήσῃ σοι μακρόβιον καὶ εὐδαίμονα καὶ τῆς αὐτοῦ ἁγίας βασιλείας ἀμῆν.

Ἐγγραπταὶ ἐν μηνὶ Μαρτίῳ θ' αὐστ' (=1591), ἐκ πόλεως Ποσνανίας τῆς Λεχίας.

Ἰάκωβος ὁ Μηλοΐτας

φ. 200β (Διεύθ.) Herrn Joachimo Camerario, der Philosophia und Medicina doctori und meinen günstigen Freund Jn Nürnberg.

Βιβλιοθήκης τοῦ Μονάχου ὡς «Jeremiae Patriarchae epistola graeca ad Mart. Crusium» εἶναι προφανῶς ἡμαρτημένως.

1. Β. Μυστακίδου, Οἱ Ῥάλλοι, «Ἐπιστηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν» 5 (1928) 262.

ΠΕΡΙ ΤΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΟΞΦΟΡΔΗΣ ΚΑΙ ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟΥ B.

Ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ καθολικοῦ τύπου δημοσιευθέντων περὶ τῶν ἐν Ὁξφόρδῃ καὶ Ἐδιμβούργῳ συγκροτηθέντων κατὰ τὸν παρελθόντα Αὐγουστον μεγάλων συνεδρίων τῶν δύο παγκοσμίων χριστιανικῶν Ὄργανώσεων, μετὰ πολλῆς προσοχῆς ὁ καθολικὸς κόσμος παρηκολούθησεν αὐτά, μάλιστα δὲ τὸ δεύτερον. Ἀνεξαρτήτως τῶν τεσσάρων καθολικῶν «παρατηρητῶν», εἰς τοὺς ὁποίους ἐπετροπήν νὰ παρακολουθήσωσι τὰς ἐν τοῖς συνεδρίοις συζητήσεις, χωρὶς βεβαίως καὶ νὰ μετέχωσιν αὐτῶν ἐνεργῶς, ὁ ἐκκλησιαστικὸς καὶ θρησκευτικὸς τύπος ἐπέδειξεν ἰδιάζον ἐνδιαφέρον πρὸς τὴν κίνησιν ταύτην καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς, ἰδιαίτερος ἐπιμείνας εἰς τὴν ἐξηγήσιν τῶν λόγων διὰ τοὺς ὁποίους μόνον ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία δὲν μετέχει αὐτῆς, δι' ὅπερ καὶ ἐξεφράσθη ἐπισήμως ἡ λύπη τῶν ὀργανωτῶν κατὰ τὰς ἐργασίας τῶν συνεδρίων.

Ἡ εἰς ψηφίσματα ἀνακοίνωσις τῶν τελικῶν ἀντιλήψεων τοῦ συνεδρίου ἰδίᾳ τοῦ Ἐδιμβούργου ἐπὶ τῶν περὶ τὴν ἐνησχολήθη θεμάτων ἐξακριβώθη ὡς σπουδαῖον πρὸς τὰ πρόσω βῆμα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἀποφάσεις του προῶ δεκαετίας ἐν Λωζάννῃ συγκροτηθέντος συνεδρίου «Πίστεως καὶ Τάξεως». Οἱ

κατ' ἀμφοτέρωθεν τὰ συνέδρια παραστάντες—γράφει ἐν τῷ λονδινεῖφ Tablet ὁ καθολικὸς κ. Βένεποτ—λέγουν οὐ ἐν μὲν Λαζάνῃ ἐδέσποζεν ἡ ἀγωνιῶδης τῶν ἀντιπροσώπων ἐπιμονὴ εἰς τὰς ἀντιλήψεις των, ἐνῶ ἐν Ἐδιμβούργῳ τοὺς πάντας κατεῖχεν ὁ πόθος νὰ ἀκούσωσι καὶ νὰ ἐννοήσωσιν ἀλλήλους, ἡ δ' ἀνακοινώσεις τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν συζητήσεων ἀποκαλύπτει μίαν γενικὴν ἐπιθυμίαν εἰσχωρήσεως εἰς αὐτὸ τὸ βῆθος τῶν θεμελιωδῶν προβλημάτων. Ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν δὲ τοῦ περιεχομένου τῶν ψηφισμάτων τοῦ συνεδρίου τοῦ Ἐδιμβούργου οἱ καθολικοὶ κύκλοι διαπιστοῦσιν αἰσθητὴν πρόοδον πρὸς συντηρητικωτέρας διαθέσεις. Ἐκ τε τῶν ψηφισμάτων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων συνδιαλέξεων συνάγουσιν ὅτι μεταξὺ τῶν δύο ἀκροτήτων, ἥτοι τῆς «καθολικῆς» καὶ τῆς «προτεσταντικῆς», ἡ πλάσιγξ ἔδειξε σαφῆ κλίσιν πρὸς τὴν πρῶτην· καίτοι ὁ καθολικὸς θὰ ἐδίσταζε νὰ ὑπογράψῃ καὶ μίαν μόνην σελίδα τῶν ὀριστικῶν ψηφισμάτων ὡς ἔχει ἐν τῷ συνόλω τῆς, ἐν τούτοις τὰ σημεῖα εἰς τὰ ὁποῖα διαδηλοῦται γενικὴ συμφωνία παρουσιάζονται ὡς καθαρῶς καθολικά, εἰ καὶ ἀτελῶς ἔχουν κατὰ τὴν ἔκφρασιν. «Τὸ ἱκανοποιητικὸν τοῦτο ἀποτέλεσμα δέον νὰ ἀποδοθῇ κυρίως εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως ἐρρωμένην μαρτυρίαν τῶν ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων, ἐπανειλημμένως ὑπ' αὐτῶν δοθεῖσαν, καὶ εἰς τὴν ὑποστήρουσιν αὐτῆς ὑπὸ τε τῶν παλαιοκαθολικῶν καὶ τῶν ἀγγλοκαθολικῶν, ἀλλὰ ἐν μέρει καὶ εἰς τὴν εὐθυφροσύνην πολλῶν ἐκ τῶν λοιπῶν μελῶν.

Τὸ κεντρικὸν ζήτημα πασῶν τῶν συζητήσεων τοῦ Ἐδιμβούργου ὑπῆρξε κυρίως τὸ τῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ καθολικοὶ κύκλοι φρονοῦσιν, ὅτι, καίτοι τοῦτο ἐξητάσθη ἀπὸ πολλῶν ἐπόψεων καὶ ἡ λύσις του ἐπλησιάζθη περισσότερον ἢ ποτέ, ἀλλ' ὅμως καὶ πάλιν ἀπεδείχθη ἀκανθῶδες ὡς πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν ἱκανοποιητικῆς διαπραγματεύσεως. Οἱ καθολικοὶ διερωτῶνται: εἴε δυνατόν νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶνε τὸ ἄθροισμα πασῶν τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν Ἐκκλησιῶν, ἔφ' ὅσον αἱ διαφοροὶ περὶ Ἐκκλησίας ἀντιλήψεις κατὰ μέγα μέρος ἀντιφάσκουσι πρὸς ἄλληλας; Ἡ θέσις τοῦ ζητήματος εἶνε ὅτι οἱ πάντες πιστεύομεν ὅτι ὑπάρχει μία Ἐκκλησία ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, ἀλλὰ ὅτι δὲν συμφωνοῦμεν εἰς τὸ ποῦ ὑπάρχει ἢ πῶς καὶ ποῦ λειτουργεῖ· τὸ συνέδριον, λοιπόν, ἔτεκμηρίωσε τοῦτο, ὅτι, καίτοι τὰ μέλη του συμφωνοῦν ὡς πρὸς τὴν πραγματικὴν ὑπαρξίν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς πρὸς τὸ ὅτι ὑπάρχει ὄντως ἡ Ἐκκλησία, δίστανται ὅμως ὡς πρὸς τὴν φύσιν τῆς, ἐντεῦθεν δὲ προκύπτει ὅτι, ἐνῶ εἶνε φανερόν ὅτι πολλοὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀργανισμῶν τῶν ἀσπαζομένων ἀντιθέτους διδασκαλίας εὐρίσκονται ἐν πλάνῃ, ἐν τούτοις οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν δέχεται ὅτι πλανᾶται. Εἴε δὴλα δὴ εὐκολώτερον δύο διαφωνοῦντες νὰ συμπροσευχηθῶσιν ὑπὲρ τῆς ἐνότητος, ὑπὲρ τῆς ὁμοφωνίας των, παρὰ νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι, ἐνῶ εἶνε δυνατὸν ἀμφοτέρωθεν νὰ πλανῶνται, πάντως εἶνε βέβαιον ὅτι πλανᾶται τοῦλάχιστον ὁ ἕτερος ἐξ αὐτῶν.

Οἱ καθολικοὶ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ θὰ ἤθελον ὅπως τὰ μέλη τοῦ συνεδρίου ὁμολογήσουν, ὅτι, ὅσον-

δήποτε βαθεῖα καὶ ἀν εἶνε ἡ ἀποστροφὴ των πρὸς τὸν Παπισμὸν, οὗτος δὲν εἶναι τι λογικόν, ἀλλ' ἀποτελεῖ γεγονὸς ἱστορικόν. Ἐὰν πιστεύουν ὅτι ὑπῆρξε μία ἀποκάλυψις ὑψίστης σπουδαιότητος διὰ τὸν ἀνθρώπον, δὲν ὑποχρεοῦνται νὰ ἀναγνωρίσουν ὅτι αὕτη πρέπει νὰ διασωθῇ, ὅτι ἡ ἐνότης τῶν χριστιανῶν εἶνε οὐ μόνον ἀναγκαία, ἀφοῦ ἡ ἀλήθεια εἶνε μία, ἀλλὰ καὶ χρησιμεύει ὡς ἀσπίς προφυλάττουσα τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς συγχύσεως τῆς ἀποκαλύψεως πρὸς διαφόρους διαστροφάς τῆς; Δύναται δὲ νὰ εὕρουν ἄλλο τι σύστημα τηροῦν τὴν ἀληθῆ ἀποκάλυψιν εἰ μὴ ἔκλεινο, ὅπερ ἐν τῇ πραγματικότητι διακρατεῖ ἐν τελείῳ ἐνότητι διδασκαλίας τοὺς ὀπουδήποτε χριστιανούς, οἵτινες εἶνε ἐξ Ἰσοῦ παλῦροι ὅσον ὅλα ὁμοῦ τὰ μέλη τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν σχισμάτων; Ὁ,τι ἀναχαιτίζει αὐτοὺς νὰ προβῶσιν εἰς τὴν μόνην ἀναγκαίαν ταύτην ὁμολογίαν εἶνε κυρίως ἡ ἱστορία, αἱ τοπικαὶ ἐθνικαὶ παραδόσεις καὶ μία συγκεχυμένη γνῶσις τῆς οὐσίας τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας.

Τοὺς λόγους τῆς ἀπουσίας τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἐκ τῶν συνεδρίων τούτων θὰ ἐκθέσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον.

ΣΚΕΨΕΙΣ

1. Ὅποιαν κατηγορίαν φέρει εἰς τοὺς πιστοὺς ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἐνανθρωπήσας Χριστὸς δύναιται κάλλιον παντὸς ἄλλου νὰ μᾶς ἐννοήσῃ καὶ λάβῃ οἶκτον πρὸς τὴν ἄδυναμίαν μας, γναρίζει τοὺς πόνους μας, τὰς ἀγωνίας καὶ τὰς λύπας μας.

2. Τὸν Θεὸν δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μας, διότι ἡ δόξα του θὰ ἐτύφλου αὐτοὺς, δυνάμεθα ὅμως νὰ ἴδωμεν αὐτὸν ἐν τῷ ἐνανθρωπήσαντι Χριστῷ.

3. Ὁ σταυρικὸς θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἠνοιξε νέαν ὁδὸν πρὸς τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ, ἣν δύνανται οἱ πιστοὶ μετὰ θάρρους καὶ πεποιθήσεως νὰ βαδίζωσιν.

4. Ἀφοῦ ὁ Χριστὸς κατέβη εἰς τὴν γῆν οὐχὶ ὡς κριτὴς ζητῶν ἐκδίκησιν, οὐδὲ ὡς ἄγγελος κρατῶν πυρίνην ρομφαίαν, ἀλλὰ πρῶτος προσκαλῶν πάντας πρὸς ἑαυτὸν, ἔχομεν κατανοήσει τί εἶναι ἐγκάρδιος εὐσπλαγχνία.

5. Ὁ Χριστὸς καταβῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἔδειξεν εἰς ἡμᾶς τὴν ὁδόν, δι' ἧς δυνάμεθα νὰ ἀνέλθωμεν εἰς τὸν οὐρανόν.

6. Ὁ Χριστὸς, ὢν ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ, ὁδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν ἀληθῆ ζοὴν καὶ ἀνάστασιν.

7. Πολλοὶ ἐρωτοῦν πῶς δυνάμεθα νὰ ἔλθωμεν πρὸς τὸν Χριστόν. Ἀλλ' ὁ Χριστὸς ἐρχεται πρὸς ἡμᾶς ἀρκεῖ νὰ τὸν δεχθῶμεν καὶ τὸν ἀκολουθήσωμεν.

8. Ἡ ἡμέρα, ἣτις ἀρχίζει ἀνευ προσευχῆς, τελειώνει συνήθως ἀνευ εἰρήνης καὶ χαρᾶς.

9. Ὅποια γαλήνη ἐπικρατεῖ ἐν τῇ ψυχῇ ἐκείνου, ὅστις πιστεύει ἀκραδάντως ὅτι ὁ Θεὸς πάντα ἐν σοφίᾳ διέταξε καὶ διευθύνει.

10. Ὁ θάνατος εἶναι προσωρινὸς χωρισμὸς ἀπὸ τῶν ἰδικῶν μας, ἐνῶ ἡ ἀνάστασις εἶναι αἰώνιος ἔνωσις μετ' αὐτῶν.

11. Ἐνίοτε συμβαίνει ὥστε ὅσον προαγόμεθα ἔξωτερικῶς νὰ καταπίπτωμεν ἑσωτερικῶς.

12. Πολλοί, ὡς ὁ Ἡσαῦ, πωλοῦμεν ὁ,τι πολύτιμον ἔχομεν ἀντὶ πικραίου φακῆς.

K. I. Δ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Κατ' ἔξοχὴν ἀθηναϊκῆ.

Ὁ Ὑπουργὸς Διοικήσεως Πρωτευούσης ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς ἀθηναίους προκήρυξιν, δι' ἧς, ἀγγέλλων τὸν αὐριανὸν ἑορτασμὸν τῆς μνήμης τοῦ πρώτου ἀθηναίου χριστιανοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, καλεῖ αὐτοὺς ὅπως ἐν εὐσεβεῖ ἑορτῇ συναγερωῶν διατρανώσουν πανηγυρικῶς τὴν εὐλάβειάν των πρὸς τὸν πολιοῦχον τῆς ἑλληνικῆς πρωτευούσης. Ἡ προτροπὴ τοῦ ὑπουργοῦ πρὸς τοὺς ἀθηναίους ὅπως «ἀποδείξουν ὅτι ἡ εὐλάβεια καὶ ἡ πρὸς τὴν θρησκείαν προσήλωσις ὑπῆρξε καὶ εἶνε διὰ τοὺς ἀθηναίους καὶ τὰς ἀθηναίας ἡ μεγαλειτέρα τῆς ψυχῆς των ἐκδήλωσις» ὑπομιμνήσκει τὸν πρὸς τοὺς παλαιοὺς ἀθηναίους ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου γενόμενον ἔπαινον τῆς εὐσεβείας αὐτῶν, ἡ ὁποία ἀνέκαθεν ὄντως ἀποτελεῖ ἴδιον αὐτῶν γνώρισμα, εἶνε δὲ παρήγορον ὅτι ἀκούεται καὶ σήμερον ἡ αὐτὴ διαπίστωσις ἐκ μέρους τοῦ ἄρχοντός των, ἀποδίδοντος τὴν πρέπουσαν σημασίαν εἰς τὴν αὐριανὴν κατ' ἔξοχὴν ἀθηναϊκῆν ἑορτήν.

Ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰ ζῶα.

Ἡ πρὸς τοὺς ἱεροκήρυκας καὶ τὸν ἑνοριακὸν κληρὸν ἐγκύκλιος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου δι' ἧς, ἐξ ἀφορμῆς τῆς μεθ' αὐριανῆς διεθνῶς καθορισθείσης ὡς «ἡμέρας τῶν ζώων», παρακαλεῖται νὰ ἀναπτύξωσι πρὸς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα τὴν προσήκουσαν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ μάλιστα τῷ χριστιανῷ, συμπεριφορὰν πρὸς τὰ ζῶα, θέτει τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς σχέσεως πρὸς αὐτὰ εἰς τὴν πραγματικὴν θέσιν του. Ἄν ἦνε φυσιολογικῶς ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ πόνος τῶν ζώων δὲν ἔχει ἦν ἔκτασιν καὶ ἔντασιν ἔχει παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, τὰ ζῶα ὁμοῦ δὲν στεροῦνται παντάπασιν αἰσθήσεως καὶ ὄντως ποιοῦν, ἡ σκληρὰ δὲ πρὸς αὐτὰ συμπεριφορὰ μαρτυρεῖ ψυχικὴν πώρωσιν, εἶνε ἔνδειξις ἀπανθρωπίας, ἀποτροπαίας κατωτερότητος ἀγενοῦς ψυχῆς, ὅσον ἡ ἡμέρος πρὸς αὐτὰ συμπεριφορὰ τεκμηριοῖ λεπτότητα αἰσθημάτων, ψυχικὴν ἐδγένειαν, γνήσιον ἀνθρωπισμόν. Ὅσον ὁμοῦ ἀξιοκατάκριτος εἶνε ἡ βάνυστος πρὸς τὰ ζῶα συμπεριφορὰ, τόσον, ἐξ ἄλλου, γελοία καὶ ἄτοπος εἶνε ἡ αὐτὸ τοῦτο παθολογικὴ ὑπερνευσθησιότης τινῶν ἐκ τῶν ζωοφίλων, τῶν ὁποίων αἱ ἐκκεντρικότητες κατανατῶσι μέχρις ἀδικίας πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, διότι πῶς ἄλλως δύναται νὰ χαρακτηρισθῶσι πράξεις ὁποῖαι τὰ ὑπὲρ ζώων πλούσια κληροδοτήματα, ἡ πολυτελής διατροφὴ ἀγγελῶν δλοκλήρων κυνῶν καὶ γαλῶν, ἡ οἰκοδομὴ εἰδικῶν

νεκροταφείων διὰ τὰ ζῶα καὶ ἄλλαι τοιαῦται ἀνοησῖαι. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ καθοδηγῶνται οἱ χριστιανοὶ περὶ τῆς ἀρμοζούσης εἰς τὸν πεπολιτισμένον ἄνθρωπον συμπεριφορᾶς πρὸς τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ἡμέρος αὐτῶν μεταχειρίσῃς πρώτιστα πάντων αὐτῶν ὠφελεῖ. Παραλλήλως ὁμοῦ πρὸς τὴν ποιμαντορικὴν περὶ τοῦ ζητήματος τοῦτου τῆς Ἐκκλησίας μέριμναν ἐπιβάλλεται ἡ προσήκουσα καθοδήγησις ἀπὸ τῆς τρυφερᾶς παιδικῆς ἡλικίας, καὶ εἰς τοῦτο πάλιν καλοῦνται νὰ συνδράμωσιν οἱ διδάσκαλοι, ἴσως δὲ διὰ πᾶσαν ἀπέναντι τῶν ζώων παρεκτροπὴν τῶν μικρῶν μαθητῶν θὰ ἔπρεπε κατὰ τῶν διδασκάλων των νὰ ἐπιβάλλωνται αἱ κυρώσεις.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ λήξαντος Σεπτεμβρίου ἐν Γενεύῃ συνεκροτήθη ἡ Ζ' συνδιάσκεψις τῆς Διεθνούς Ἐπιτροπῆς «Pro Deo» ἐν μέσῳ πολυαρίθμου καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου, ἀποτελουμένου ἐκ καθολικῶν, διαμαρτυρομένων καὶ ὀρθοδόξων. Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἀνακοινώσεων καὶ τῶν συζητήσεων ἀνεγνώσθη τὸ ἀκόλουθον ἀνακοινωθέν: «Ἡ παγκόσμιος χριστιανωσύνη ἀποτελεῖ μίαν ἀπέραντον ἀποταμίευσιν λανθανούσης δυνάμεως. Τὴν δύναμιν ὁμοῦ ταύτην ἡ δημοσία διεθνὴς ζωὴ, τελειῶς ἀπεξενωμένη τῆς θρησκείας, δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι εἰς τὴν προσδρῖαν τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἐξελέγησαν διαδοχικῶς οἱ ἀντιπρόσωποι τριῶν χωρῶν διακτριῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εἶνε ἀνωφελὲς νὰ τονισθῇ ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἀληθῆ πρόκλησιν ἀπέναντι τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Ἄλλὰ δὲν εἶνε ἀξιοθρήτητον ὅτι τοιαῦτα γεγονότα δύναται νὰ συμβαῖνον χωρὶς νὰ προκαλοῦν ἔκρηξιν ἀγανακτήσεως εἰς τὰς χριστιανικὰς μάζας; Αὐτὴ δ' ἡ ἀπάθεια εἶνε ὀδνηροτέρα τῆς τυφλώσεως τῶν δικτῶν καὶ αὐτῶν τῶν δοκιμασιῶν τῶν μαρτύρων. «Ὑμεῖς ἐστε τὸ σῶμα Χριστοῦ—εἶπαν ὁ ἀπόστολος—καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη, εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη». Πολυαρίθμα συλλαλητήρια διαμαρτυρίας κατὰ τῶν δωγμῶν διοργανώθησαν, ἀλλὰ μὲ ποῖον ἀποτέλεσμα; Οἱ πολιτικοὶ ἔδωκαν ἐξηγήσεις συγκεχυμένας: τὸ ζήτημα δὲν ὤριμασεν, ἡ στιγμή δὲν εἶνε κατάλληλος, ὑπάρχουν ἄλλα ζητήματα μᾶλλον ἐπείγοντα καὶ πολὺ σπουδαιότερα. Εἰς τὰς σοβιετικὰς, τὰς μεξικανικὰς καὶ τὰς ἰσπανικὰς φυλακὰς ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐνεκλείσθησαν καὶ ἐβασανίσθησαν διότι ἔμενον πιστοὶ εἰς τὴν πίστιν των, καὶ μᾶς συμβουλεύουν... νὰ ἀναμένωμεν! Κατὰ τὸ τελευταῖον δὲ ἔτος καὶ μᾶς ἠρνήθησαν μάλιστα νὰ παρουσιάσωσιν εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν αἴτησιν ὑπὲρ τῶν διωκομένων, ἐνῶ εἰς μίαν ἕκτακτον συνεδρίαν γενικῆς τιμῆς συνελεύσεως ὑπεδέχοντο ψευδοσιρηνιστάς. Πολλοὶ εἶνε οἱ ἐκ τῆς ἐκδήλου ταύτης περιφρονήσεως τῆς Κ.τ.Ε. πρὸς τὸ ζήτημα τῶν ἀδελφῶν μας οἵτινες ἀπογοητευθέντες. Ἄλλοι ἀπλῶς προῦδωκαν, ἐνῶ δ' ἐξηκολούθησαν νὰ αὐτονομάζωνται χριστιανοί, συναδελφοῦνται μετὰ τῶν δικτῶν καὶ ἐργάζονται μάλιστα ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν των.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἀρνοῦνται νὰ μᾶς δεχθοῦν καὶ νὰ μᾶς ἀκούσουν ἐν τῇ Κ.τ.Ε., μετὰ δὲ τὸν θαρραλέον λό-

γον τοῦ κ. Μόττα οὐδεὶς πλέον εὐρίσκειται ἐν τῇ συνελύσει ταύτῃ νὰ ὑψώσῃ φωνήν, ποιούμεθα ἐκκλησίαν εἰς τὴν δημοσίαν γνώμην. Ἐφεξῆς, καθ' ἑκάστην συνέλευσιν τῆς Κ.τ.Ε. θὰ ἐκθέτωμεν δημοσίᾳ τὴν θέσιν τῶν χριστιανῶν τῶν διακριτῶν χωρῶν - μελῶν τῆς. Θὰ ἐπαναλαμβάνωμεν ἐπίσης τὰ διαβήματά μας διὰ νὰ ἀκουσθῶμεν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, ἀλλ' ἐάν καὶ πάλιν ἀρνηθοῦν νὰ μᾶς ἀκούσουν, τὸ κοινὸν τοῦλάχιστον θὰ πληροφορηθῇ περὶ τῆς περιφρονησεως μὲ τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται τὰ συμφέροντα τοῦ χριστιανικοῦ ζητήματος ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ πράξεως δικαιοσύνης...» Εἶτα ἐνεκρίθη ἡ ἀκόλουθος ἀνακοίνωσις :

«Ἡ διεθνὴς Ἐπιτροπὴ Pro Deo, περιλαμβάνουσα χριστιανούς ἀνήκοντας εἰς τὰς τρεῖς μεγάλας χριστιανικὰς ὁμολογίας, συνήλθε σήμερον τὸ ἔβδομον ἐν Γενεύῃ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1937. Ἐπὶ τῇ βάσει ἀναμφισβητήτων γεγονότων διεπίστωσεν ὅτι οἱ χριστιανοὶ διώκονται εἰς τρία κράτη - μέλη τῆς Κ.τ.Ε. τὴν Ἑνωσιν τῶν ρωσικῶν Δημοκρατιῶν, τὸ Μεξικὸν καὶ τὴν Ἰσπανίαν. Εἰς τὰ τρία ταῦτα κράτη αὐτὴ ἡ Κυβέρνησις φέρει τὴν εὐθύνην τοῦ διωγμοῦ τούτου ὅστις πλήττει καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς τοιαύτην καὶ τοὺς χριστιανούς προσωπικῶς καὶ τὰ ἀγαθὰ των. Ἡ Κ.τ.Ε., ἥς ὁμοῦ τὸ Καταστατικὸν ἐγγυᾶται τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως καὶ τὴν θρησκείαν εἰς τὰς μειονότητες, μέχρι τοῦδε ἠνέχθη τὴν κατάστασιν ταύτην ἀποτελοῦσαν διὰ τοὺς χριστιανούς σκάνδαλον, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ δεχθῶν ὅτι θὰ προσβληθῇ τὸ δικαίωμα των νὰ τηροῦν τὴν πίστιν των καὶ νὰ κηρύττουν τὸ Εὐαγγέλιον. Ἡ Διεθνὴς Ἐπιτροπὴ Pro Deo ἀπευθύνεται σήμερον πρὸς τοὺς χριστιανούς τοὺς ἀκούοντας κῆρὸς τι ἐν τοῖς κόλποις τῆς Κ.τ.Ε. καὶ παρακαλεῖ αὐτοὺς ἐν ὀνόματι τῆς ἀλληλεγγύης, ἥτις συνδέει πάντας τοὺς χριστιανούς, νὰ πράξουν πᾶν ὅ,τι ἐξ αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἵνα ἡ Κ.τ.Ε. ἀπαιτήσῃ παρὰ πάντων τῶν μελῶν τῆς νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τὰς χώρας των τὴν ἐλευθερὰν λατρείαν τῆς θρησκείας των καὶ τὴν ἐλευθερὰν διδασκαλίαν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ παιδία καὶ τοὺς ἐνήλικας. Πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ζητήματος οὐχὶ μόνον οὐσιώδους, ἀλλὰ καὶ πίστεως πρὸς τὸν Θεόν».

* Ἐκ προσφάτου στατιστικῆς τῆς Πολωνίας προκύπτει ὅτι οἱ ἐν αὐτῇ ρωμαιοκαθολικοὶ ἀποτελοῦν τὸ 650)ο τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ. Ἐξ ὁλοκλήρου καθολικαὶ φέρονται αἱ δυτικαὶ ἐπαρχίαι συμπεριλαμβανομένης τῆς Κρακοβίας, μειονότητα δ' ἀποτελοῦν ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς καὶ ταῖς νοτιοανατολικαῖς ἐπαρχίαις. Οἱ οὖν ἔτι ἀνέρχονται εἰς 3.300.000 συγκεντροῦνται δὲ κυρίως εἰς τὰ ΝΑ. Οἱ ὀρθόδοξοι, ἀνερχόμενοι εἰς 30.700.090 κατέχουν τὸ ἀνατολικὸν τῆς Πολωνίας. Οἱ προτεστάνται ἀριθμοῦνται εἰς 820 000. Ἐκ τῶν λοιπῶν χριστιανικῶν κοινοτήτων οἱ Μαρσιβίται κατοικοῦσι τὴν Βαρσοβίαν καὶ τὸ Ροδζ, οἱ τῆς πολωνικῆς Ἐθνικῆς Ἐκκλησίας τὸ Λουβλινον, οἱ ρῶσοι παλαιόπιστοι (85.000) τὴν Βολνα καὶ τὸ Βιαλοστοκ. Ἐκ τοῦ μὴ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ οἱ Ἑβραῖοι, εἶνε πολυαριθμότεροι (3.000.000) κατοικοῦν δὲ εἰς τὰς πόλεις, Lodz, Lublin, Bialystsk καὶ Cracow.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς ληξόσης περιόδου συνήλθεν εἰς τὴν τελευταίαν συνεδρίαν τὴν προχθὲς Πέμπτην. Ὁ Μακ. Πρόεδρος συνεχάρη ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἀπήντησε δὲ εὐχαριστήσας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωσείας. Αὐθήμερον ἡ τῆς νέας περιόδου Σύνοδος μετὰ τοῦ Μακ. Προέδρου ἐμφανισθεῖσα ἐνώπιον τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως ἔδωκε τὴν νόμιμον διαβεβαίωσιν ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων αὐτῆς, χθὲς δὲ Παρασκευῇ 1ην Ὀκτωβρίου συνήλθεν εἰς πρώτην συνεδρίαν καὶ μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ ὁ Μακ. Πρόεδρος ἐποιήσατο γενικὴν ἐπισκόπησιν τῶν ἐκκρεμῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ ἠυχήθη ὅπως ὁ Κύριος εὐλόγησῃ τὰς ἐργασίας τῆς Ἱ. Συνόδου. Τὴν αὐτὴν δὲ εὐχὴν ἐξέφρασε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαντινείας ἀπαντήσας· μεθ' ὃ ἡ Ἱ. Σύνοδος προέβη εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ὀργανισμῶν. Οὕτω δ' ἐξελέγησαν :

Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον: Πρόεδρος. Μαντινείας Γερμανός. Μέλη: Πατρῶν Ἀντώνιος, Κερκύρας Ἀλέξανδρος, Ζιχνῶν Ἀλέξανδρος, Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως Χρυσόστομος καὶ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Πολύκαρπος.

Δευτεροβάθμιον Δικαστήριον: Πρόεδρος Μακαριώτατος. Μέλη: Ἐδέσεως Κωνσταντῖος, Βερροῖας Πολύκαρπος, Ἐάνθης Ἰωακείμ, Χίου Ἰωακείμ, Λευκάδος Δημήτριος καὶ Κεφαλληνίας Γερμανός.

Ο. Δ. Ε. Π. Τακτικὰ μέλη: Βερροῖας Πολύκαρπος, Γόρτυνος Προκόπιος.

Ἀναπληρωματικά. Χίου Ἰωακείμ, Λευκάδος Δημήτριος.

Γ. Α. Κ. Ε. Ἀντιπρόεδρος, Φιλίππων Χρυσόστομος.

Ἀποστολικὴ Διακονία. Κερκύρας Ἀλέξανδρος, Ζιχνῶν Ἀλέξανδρος.

Δελτίον «Ἐκκλησία». Ἐδέσεως Κωνσταντῖος, Ἐάνθης Ἰωακείμ, μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου.

Βυζαντινὴ Μουσικὴ Σχολή. Κεφαλληνίας Γερμανός.

Ραδιοφωνικαὶ ἐκπομπαί. Χίου Ἰωακείμ.

Ἐπὶ τῶν χειροτονιῶν Λευκάδος Δημήτριος.

Ἐπὶ τῶν γάμων. Πατρῶν Ἀντώνιος.

Ἐπὶ τῶν Μοναστηριακῶν, Κεφαλληνίας Γερμανός.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας συνήλθε χθὲς εἰς πρώτην συνεδρίαν.

—Ὁ Μακ. Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀπήντησε ἐκ μέρους αὐτῆς πρὸς τὴν Α.Β.Υ. τὸν Διάδοχον Παῦλον συγχαρητήριον καὶ εὐχετήριον τηλεγράφημα ἐπὶ τῇ μνηστείᾳ αὐτοῦ μετὰ τῆς Περιγητίσσης Φρειδερίκης. Ὁ Διάδοχος ἀπήντησεν εὐχαριστῶν.

—Τὴν παρελθούσαν Δευτέραν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν παρέθεσεν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ὁ ὁποῖος ἐπρόκειτο νὰ ἀναχωρήσῃ τὴν ἰδίαν ἡμέραν δι' Ἀλεξάνδρειαν. Παρεκάθησαν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Ὁρους Σινᾶ, οἱ Μητροπολίται Μυτιλήνης καὶ Κεφαλληνίας, ὁ Μητροπολίτης Νουβίας τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου, ὁ Μητροπολίτης Αὐστραλίας, ὁ ἐπίσκοπος Ταλανθίου καὶ ὁ Μέγας Πρωτοσύγγελος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τὸ γεῦμα συνάδευσε τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας εἰς Πειραιᾶ καὶ ἀπεχαι

ρέτισαν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, εὐχρηθεὶς καλὸν ταξείδιον.

—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας πρωτοβουλίᾳ τοῦ Ἀντιβλασφημικοῦ Συλλόγου Χανίων συνεκροτήθη τὸ Α΄ Πανελλήνιον Ἀντιβλασφημικὸν Συνέδριον. Εἰς τὸ συνέδριον τοῦτο παρέστησαν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν μετὰ τῶν συνοδικῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἰωαννίνων καὶ Θεσσαλονίκης, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀρμενίων, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀρχιεπισκόπος, καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων, ἀντιπρόσωποι τῶν ἐνοριακῶν συλλόγων καὶ ἀρκετὸν πλῆθος, παρηκολούθησαν δὲ τὰς ἐργασίας αὐτοῦ καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἀντιβλασφημικῶν συλλόγων πολλῶν πόλεων. Μετ' ἐμπεριστάτωμένην ἐπὶ τοῦ θέματος εἰσήγησιν τοῦ προέδρου τοῦ συνεδρίου Ἀρχιμ. Μεθοδίου Κοκτοστάνου, ὠμίλησεν ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος, ὅστις, ἀφοῦ συνεχάρη τοὺς πρωτοβούλους τοῦ συνεδρίου ἀνεπτυξε τὰ ἐκ τῆς βλασφημίας κακὰ, μνησθεὶς δὲ τοῦ ἁγίου Χρυσόστομου, τελεσφόρως ἀγωνισθέντος κατὰ τῆς βλασφημίας, παρέστησε τὴν ἀνάγκην τῆς καταπολεμήσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν σωματείων καὶ τοῦ κράτους, συντρέχόντων τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ ταῦτα ὠμίλησαν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἀντιβλασφημικῶν σωματείων καὶ θρησκευτικῶν συλλόγων, ἐκ μέρους δὲ τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων ὁ ἐργάτης-κατηχητῆς κ. Μανωλέσης τονίσας τὴν ἀνάγκην τῆς μεταξὺ τῶν ἐργατικῶν τάξεων ἐργασίας μεμορφωμένων ἱεροκηρύκων πρὸς ἀνάληψιν τοῦ ἀντιβλασφημικοῦ ἀγῶνος καὶ τόνωσιν τῶν χριστιανικῶν αἰσθημάτων τῶν ἐργατῶν. Ἀπεφασίσθη ὅπως τὰ πορίσματα τοῦ συνεδρίου περιληφθῶσιν εἰς ὑπόμνημα ὑποβληθὲν εἰς τὴν κυβέρνησιν, ὀρισθῆ δ' ὡς εἰδικὴ ἀντιβλασφημικὴ ἐβδομάς ἢ τρίτη ἐβδομάς τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς καθ' ἣν θὰ γίνωνται συστηματικὰ ἀντιβλασφημικὰ κηρύγματα καὶ δημοσιεύματα πρὸς ὀριστικὴν ἐξάλειψιν τοῦ κακοῦ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς καιωνίας.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Οἰτύλου καὶ Κυθήρων κ. Προκόπιος περιόδευσε τελευταίως εἰς ὅλην τὴν νῆσον τῶν Κυθήρων διὰ τὰ ἀντιληφθῆ τὰς κατὰ τόπους ἐκκλησιαστικὰς ἀνάγκας. Εἰς τὸ ἱερὸν προσκύνημα τῆς Μυρτιδιωτίσεως ἐπὶ ἐβδομάδα ἐχοροστάτησεν εἰς τὰς παρακλήσεις καὶ ὠμίλει καθ' ἑκάστην ἐσπέραν εἰς τὰ πλῆθη τῶν προσκυνητῶν. Εἰς τὰ Μυτᾶτα ἐπὶ ἐβδομάδα ἐπίσης σχεδὸν εἰς καθημερινὰς συγκεντρώσεως τῶν ἀγροτῶν ἐχοροστάται καὶ ὠμίλει πρὸς αὐτοὺς, κατακλύζοντας τὸν ὠραῖον ναὸν των. Τὸ αὐτὸ δὲ ἐγένετο καθ' ἑκάστην ἐσπέραν καὶ εἰς τὴν πολυπληθῆ Κοινότητα Φρατσίων. Ἐπίσης μετέβη καὶ ἐχοροστάτησεν εἰς ἐσπερινὰς πολυπληθεστάτας συγκεντρώσεως τῶν Κοινοτήτων Ἀρωνατικῶν καὶ Λογοθετιανικῶν, ὡς καὶ εἰς Τριφυλλιάνικα καὶ Μελετιάνικα. Εἰς τὰς Κοινότητας ταύτας παρέστησαν καὶ πολλοὶ ἀφιχθέντες ὁμογενεῖς ἐξ Αὐστραλίας καὶ Αἰγύπτου μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των. Ὁραῖον ἦτο τὸ ἐσπερινὸν κήρυγμα εἰς τὴν γραφικὴν κοινότητα Βιαραδικῶν, ὅπου ἐλιτανεύθη ἀπὸ τοῦ ναοῦ εἰς τὴν ποιητικὴν Βρύσιν τῆς κομποπόλεως ἢ εἰκὼν τῆς Θεομήτορος παρὰ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, ἅτινα ρέουσι ἐκ τοῦ ὑπερκειμένου βραχώδους βουνοῦ. Ἐτέλεσεν ἁγιασμόν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης λαμπαδοχούεντων τῶν χωρικῶν καὶ ἀπὸ τοῦ ὑψώματος ὠμίλησεν πρὸς αὐτοὺς, παρακολούθησαντας μετὰ κατανο-

ξως. Εἰς τὸν γοητευτικὸν Μυλοπόταμον ἐτέλεσε λειτουργίαν ἐν τῷ ἑορτάζοντι γαῖσκῳ τοῦ Ἁγίου Σώζοντος, ὅπου καὶ ὠμίλησε πρὸς τοὺς ἀγρότας, ἀντιφωνήσαντος τοῦ ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Π. Φωτεινοῦ, εὐεργέτου τῆς ὠραίας κομποπόλεως. Τὴν ἐσπέραν ἐτελέσθη δέησις ἐνώπιον πυκνοτάτου ἐκκλησιασματος. Εἰς τὴν κοινότητα Μυτᾶτα ἐτελέσθη ἐπιμνημόσυνος δέησις τῶν πεσόντων ὑπὲρ πατρίδος. Εἰς τὸν Ποταμὸν συνεκρότησεν εὐρεῖαν σύσκεψιν τῶν προκρίτων, ἐκ τοῦ προέδρου τῆς Κοινότητος, τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου, τῶν προεδρῶν τῶν ὀργανώσεων τῶν Καθηγητῶν καὶ Διδασκάλων, τῶν ἰατρῶν καὶ τῶν διευθυντῶν τῶν Τραπεζῶν, πρὸς ὀργάνωσιν τῆς κοινωνικῆς προνοίας Ποταμοῦ. Κατὰ τὴν σύσκεψιν ἰδρυθῆ συσσίτιον διὰ τὰ παιδιά καὶ ἐξητησίσθησαν οἱ πόροι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἐτέθησαν δὲ αἱ βάσεις Ἀπομονωτηρίου Φυματικῶν καὶ Λαϊκοῦ Ἰατρείου. Συγχρόνως ἐπεξετάθη ἡ δράσις τοῦ Ἀγαθοεργοῦ Ταμείου ἢ «Μυρτιδιωτίσισ», ἰδρυθέντος ἐν Ποταμῷ τμήματος τοῦ Ταμείου. Κατηρτίσθη προσέτι ἐφορεία τοῦ συσσιτίου καὶ τοῦ Ἰατρείου ἐκ κυριῶν καὶ δεσποινίδων τῆς πόλεως. Εἰς τὴν Χώραν Κυθήρων ὁ Σεβασμιώτατος ὠργάνωσε διὰ τοῦ ἀγαθοεργοῦ Ταμείου ἢ «Μυρτιδιωτίσισ» συσσίτιον διὰ τὰ παιδάκια, ἐξασφαλίσας καὶ τὴν παροχὴν ἐνδυμάτων διὰ τὰς ἑορτάς Χριστουγέννων καὶ Πάσχα. Τέλος εἰς τὸν Καραβᾶν ὁ Μητροπολίτης, μετὰ λειτουργίαν καὶ ὀμιλίαν πρὸ πυκνοῦ ἐκκλησιασματος, κατῆλθεν εἰς τὴν Ἀγ. Πελαγίαν, ὅπου ἐχαίρετις τὸν διαλθόντα ἐκ τῆς νήσου ὑπουργὸν τῶν Ἑσπερικῶν κ. Δουρέντην, συσκεφθεὶς μετ' αὐτοῦ ἐπὶ ζωτικῶν ζητημάτων τῆς νήσου.

—Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Λαμίας Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπανηργισθῆ ἐν μεγάλῃ συρροῇ εὐσεβῶν προσκυνητῶν ἢ ἑορτῆ τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ φερωνύμῳ ἰ. μονῇ Δαμάστας τῆς ἰ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος. Πλήθη κόσμου κατέκλυσαν τὴν ἰ. μονὴν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν καὶ μετ' εὐλαβείας παρηκολούθησαν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἐσπερινοῦ καὶ τὴν θεῖαν λειτουργίαν καὶ ἤκουσαν τὰ κηρύγματα τοῦ Σεβασ. Μητροπολίτου μας κ. Ἀμβροσίου. Μετ' εὐχαριστήσεως δ' ἐπληροφορήθησαν ἅπαντες οἱ εὐσεβεῖς προσκυνηταί, ὅτι μετὰ τὴν διὰ πλῆθος καταχρήσεων ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῆς ἡγουμενίας τοῦ ποιητῆ ἡδὴ μακροῦ σωματικοῦ περιορισμοῦ ἐκτίοντες τέως ἡγουμένου τῆς ἰ. μονῆς ἱερομ. Κυρίλλου Κωνσταντινίδου, ἐγκαθιδρυθείσης χρηστῆς διοικήσεως ἐν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου μας, πρόκειται νὰ ἀνοικοδομηθῆ ἐκ βάθρων ἢ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ παυθέντος ἡγουμένου ἐρειπωθεῖσα ἰ. μονή, τῶν σχεδίων ὑποβληθέντων πρὸ πολλοῦ εἰς τὸ ὑπουργεῖον πρὸς ἔγκρισιν, ἣν ἀναμένουσιν ἤδη τὰ ἐν τῷ μεταξὺ ἐτοιμασθέντα παντοῖα οἰκοδομικὰ ὑλικά.

—Τοῦ γνωστοῦ ἐπὶ ἀντιχριστιανικοῖς καὶ ἀντεκκλησιαστικοῖς φρονήμασι Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀβροτέλους Ἐλευθεροπούλου ἀναλαβόντος τὴν Πρωτανεῖαν τοῦ ἐν λόγῳ Πανεπιστημίου ἀπὸ τῆς ἐν ἀρχῆς τοῦ νέου πανεπιστημιακοῦ ἔτους, ἢ ἱερὰ Μητροπολις Θεσσαλονίκης κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἱ. Σφνόδου διέκοψε πᾶσαν σχέσιν πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τοῦ «Πανταίνου» ἐδημοσιεύθη

ὁ «Κανονισμὸς τοῦ Ἰσρατικοῦ Φροντιστηρίου τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξάνδρειας». Ἐν αὐτῷ ὀρίζεται δι σκοπὸς αὐτοῦ εἶναι ὁ δι' ἐπαρκoῦς διδασκαλίας ἱερῶν, ἐγκυκλοπαιδικῶν καὶ γλωσσικῶν μαθημάτων καταρτισμὸς τῶν εἰς αὐτὸ φοιτῶντων διὰ τὴν ἱσρατικὴν διακονίαν, ὅτι ὁ κύκλος αὐτοῦ εἶνε διετής περιλαμβάνων παιδευσιν θρησκευτικὴν, γλωσσικὴν καὶ μουσικὴν, τὸ δὲ πτυχίον μαρτυρεῖ τὴν ἱκανότητα τοῦ φέροντος διὰ τοὺς δύο βαθμοὺς τῆς ἱεροσύνης. Τὸ Φροντιστήριον θὰ τελῇ ὑπὸ ἱερομένον διευθυντῆν, πάντες δὲ οἱ καθηγηταὶ αὐτοῦ θὰ εἶνε ἱερωμένοι. Δεκτοὶ πρὸς ἐγγραφήν γίνονται μετ' εὐδόκιμον εἰσιτήριον ἐξέτασιν οἱ ἔχοντες ἐνδεικτικὸν β' τοῦλάχιστον γυμνασιακῆς τάξεως, οἱ μαθηταὶ θὰ εἶνε ἐσωτερικοὶ καὶ θὰ ἔχωσι ἡλικίαν κατάλληλον εἰς χειροτονίαν πρὸ τῆς ἀποφοιτήσεώς των, τῶν πτωχῶν ἐκπαιδευομένων δωρεάν· οἱ μὴ ἱεροῦμενοι ὑποχρεοῦνται εἰς ἀποζημίωσιν ἐξ 24 λιρῶν δι' ἕκαστον ἔτος.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΥΠΡΟΥ

Τῇ παρελθούσῃ ἑβδομαδί ἠγγέλθη ἐξ Ἱεροσολύμων ἡ πρὸς Κύριον ἐκδημία τοῦ ἀφ' ἱκανοῦ διαμένοντος ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Μητροπολίτου Κιτίου Νικοδήμου. Ἡ ἐπιδείνωσις τῆς νόσου, ἐξ ἧς ἔπασχεν ὁ μεταστάς ἱεράρχης ἀπὸ μηνὸς νοσηλευόμενος ἐν τῷ γαλλικῷ νοσοκομείῳ τῶν Ἱεροσολύμων, ἐτηλεγραφηθῆ ἐἰς τὸν Τοποτηρητῆν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς· Κύπρου Μητροπολίτην Πάφου Σεβ. Ασόντιον μόλις εἰς Κύπρον ἀφικόμενον ἐξ Ἱεροσολύμων ἔνθα εἶχε μεταβαῖ πρὸς ἐπίσκεψίν του. Ὁ Τοποτηρητῆς ἐπιστρέψας αὐθροῦ εἰς Ἱεροσόλυμα μόλις ἐπρόλαβεν αὐτὸν ἐν τοῖς ζῶσι. Ὁ ἀποθανὼν ἱεράρχης σπουδάσας τὴν Θεολογίαν ἐν τε τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τὸ κατ' ἀρχὰς μὲν διηκόνησεν ἐν Κύπρῳ ὡς βοηθὸς Ἐπίσκοπος Σαλαμίνας ἔχων τὴν ἔδραν ἐν Ἀμμοχώστῳ, τῷ δὲ 1917 κενωθείσης τῆς Μητροπόλεως Κιτίου ἐξελέγη Μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἣν διεποίμανεν ἕκτοτε μετὰ ζήλου καὶ πιστῆς· εἰς τὸ ποιμαντορικὸν καθήκον ἀφοσιώσεως. Εἶνε γνωστοὶ οἱ λόγοι δ' οὗς εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διατρέβῃ ἐν Ἱεροσολύμοις, φιλοξενούμενος ὑπὸ τῆς Ἁγιοταφικῆς Ἀδελφότητος. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἐν θλίψει πληροφορηθεῖσα παρὰ τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου αὐτῆς τὴν τελευτὴν τοῦ ἱεράρχου, διαβίβασεν τὰ συλλυπητήριά της πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Κύπρου, ἠύχθη δὲ πρὸς Κύριον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ἡ «Κοσμομόλισκαγια Πράβδα» λαμβάνουσα ἀφορμὴν ἐξ ἐκδηλώσεων θρησκευτικῶν σημαντικοῦ ἀριθμοῦ νέων προέβη εἰς τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐξῆς διασαφήσεως ἐπὶ τοῦ κατὰ πόσον ἡ θρησκεία δύναται νὰ λογισθῆ ὡς ἰδιωτικὴ ὑπόθεσις: «Εἶνε γνωστὸν ὅτι τὸ σοβιετικὸν κράτος ἐξασφαλίζει εἰς πάντας τοὺς πολίτας τῆς ἑνώσεως τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν πλήρη ἐλευθερίαν συνειδήσεως: οἱ πολῖται δύναται νὰ πιστεύουν εἰς Θεὸν ἢ νὰ ἀρνοῦνται τὴν ὑπαρξίν του. Ἐν τοῖς ἐπισήμοις ἐγγράφοις, τοῖς ἐκδιδομένοις ὑπὸ ἐπισήμων ὀργάνων, ἀπαγορεύεται καὶ αὐτῇ ἢ μνεῖα θρησκευματοῦ. Κατ' ἀκολουθίαν, ἀπέναντι τοῦ κράτους αἱ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις τοῦ πολίτου τῶν Σοβιέτ παραμένον ἰδιωτικὴ του ὑπόθεσις». Ἄλλως ὅμως

ἔχει τὸ πρᾶγμα προκείμενον ὁ πολίτης οὗτος νὰ καταταχθῆ εἰς τὸ κόμμα ἢ εἰς τὸ Κοσμομόλ· ἐν ταιούτῃ περιπτώσει χάνει τὸ ὑπὸ τοῦ κράτους παρεχόμενον αὐτῷ δικαίωμα τοῦ θρησκεύειν. Τὸ καταστατικὸν τοῦ Κοσμομόλ ὑποχρεοῖ τὰ μέλη του «νὰ ἀγωνίζωνται κατὰ τῶν ὑπολειμμάτων τῶν θρησκευτικῶν προλήψεων, ἐπομένως δι' αὐτὰ ἡ θρησκεία δὲν εἶνε ἰδιωτικὴ ὑπόθεσις· ὀφείλου νὰ ἦνε ἄπιστοι καὶ νὰ ἀγωνίζωνται ἐνεργῶς κατὰ τῶν θρησκευτικῶν δεισιδαιμονιῶν». Τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως χάνει ἔτι περισσότερο ὁ κομμουνιστής, ὅστις «ὀφείλει ὅλην του τὴν ζωὴν, καὶ τὴν προσωπικὴν νὰ ὑποτάσῃ εἰς ἓνα σκοπὸν», ἦτοι τὸν ὑπὸ τῶν διδασκάλων τῶν Λένιν καὶ Στάλην ὑποδεικνυόμενον.

—Ἡ ἔφημερίς «Γουδὸν» ἐδημοσίευσεν τὴν ἀκόλουθον εἰδησίαν: «Πρὸ τινος ἐν τῷ σταθμῷ Νικολα - Πολόμα ἐν βορειῶν σιδηροδρόμων ἤρξατο ἔρευνα ἀφορῶσα εἰς ὑπόθεσιν, διὰ τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ ἐρωτηθῆ ὁ πρόεδρος τοῦ ἐπιτοπίου τμήματος τοῦ «Συνδέσμου τῶν μαχητικῶν ἀθῶν». Ὁ πρόεδρος ἀναζητηθεὶς εὐρέθη. ἐν τῷ ναῷ, τελῶν τὴν Εὐχαριστίαν»!

—Τὸ γερμανικὸν περιοδικὸν «Kyrios» γράφει ὅτι κατὰ τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον ἐγένετο προσχώρησις τῆς λεγομένης «Καθολικῆς εὐαγγελικῆς ἐκκλησίας» (Eglise catholique evangelique), ἀριθμούσης 6 ἐνορίας, ἦτοι 4 ἐν Γαλλίᾳ, 1 ἐν Ὀλλανδίᾳ καὶ 1 ἐν Ῥώμῃ εἰς τὴν Ῥωσικὴν πατριαρχικὴν Ἐκκλησίαν. Αἱ σχετικαὶ ἐνωτικαὶ διαπραγματεύσεις ἤρξαντο ἐν ἔτει 1932 μετὰ τοῦ ἐν Παρισίοις Ῥώσου μητροπολίτου Εὐλογίου, κατὰ δὲ τὰ ἐπόμενα τέσσαρα ἔτη μέχρι τοῦ 1936 ἐσυνεχίσθησαν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἀδῶγ ὅμως τῆς ἀκαμψίας τοῦ Πατριαρχείου Κων)πόλεως ἐν τοῖς ὅροις τῆς ἐνώσεως ἀπετάθησαν οἱ «καθολικοὶ εὐαγγελικοὶ» κατὰ Μάρτιον τοῦ 1936 πρὸς τὴν Πατριαρχικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Μόσχας, αἱ ἕκτοτε δὲ διεξαχθεῖσαι ἐνιαύσιοι διαπραγματεύσεις ἐτλεσφόρησαν καὶ ἤγαγον τοὺς μετενομασθέντας «δυτικoὺς ὀρθοδόξους» εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀποδεχθέντας τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπορρίψαντας τὰς ἀνορθόδοξους ὁρμαϊκὰς διδασκαλίας. Οὕτως ἀπεδέχθησαν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν ἐγκύκλιον τῶν ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς τοῦ ἔτους 1849 καὶ δὴ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας ἀδιαρέτου Ἐκκλησίας, τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως Νικαίας - Κων)πόλεως καὶ τοὺς κανόνας τῶν 7 Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τὴν ὀρθόδοξον Παράδοσιν ἐν γένει, τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας καὶ τῶν μυστηρίων, τὴν διόρθωσιν καὶ προσαρμογὴν τῆς δυτικῆς λειτουργίας πρὸς τὴν ἀνατολικὴν, τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ἐπικλήσεως κατὰ τὸν καθαιρισμὸν τῶν τιμῶν δώρων, τὴν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν κοινωνίαν, τὴν χρησιν ἐνζύμου ἄρτου, τὴν τέλεσιν τοῦ βαπτίσματος διὰ τριτῆς καταδύσεως καὶ συνημμένως μετὰ τοῦ χρίσματος, ἀπορρίπτουσι δ' ἐν γένει «πάσας τὰς ὀρμαϊκοκαθολικὰς καινοτομίας μέχρι τοῦ Filioque συμπεριλαμβανομένου». Ὁ ἐπίσκοπος τῶν ἐνωθεισῶν κοινοτήτων Winnaert ἐγένετο δεκτὸς ὡς πρεσβύτερος, πάντες δὲ οἱ ὑπ' αὐτὸν κληρικοὶ ὡς ἀπλοὶ λαϊκοὶ ἀναχειροτονηθέντες· ἐκ τῶν λαϊκῶν, μετὰ τῶν ὁποίων ἀριθμοῦνται καὶ διανοσόμενοι, ἱατροί, δικηγόροι κλπ., οἱ μὲν μὴ ἔχοντες εἰσέτι λάβει τὸ ἅγιον μῦρον διὰ τῆς τελέσεως τοῦ μυστηρίου τούτου, οἱ δὲ λοιποὶ διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας. Τέλος πάσαι

αί ένοργία τῶν «δυτικῶν ὀρθοδόξων» ὑπῆχθησαν ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Λιθουανίας καὶ δυτικῆς Εὐρώπης Ἐλευθέριον.

—Ὁ ναὸς τῆς ἐν Λένινγκραδ ἐκ τῶν 1580 πιστῶν λιθουανικῆς κοινότητος ἐδημαύθη, συνελήφθησαν δ' οἱ ἱερεῖς τοῦ μετὰ τινῶν ἐκ τῶν ἐνοριτῶν. Μεταξὺ τῆς 1—11 ἡξάντος Αὐγούστου 48 κληρικοὶ διαφόρων θρησκευμάτων, ἐν οἷς εἰς Ἀρχιεπίσκοπος καὶ δύο Ἐπίσκοποι συνελήφθησαν. Μεταξὺ Ἀπριλίῳ καὶ Ἰουνίῳ 88 ἱερεῖς ἐξωρίσθησαν ἐκ Μόσχας εἰς διάφορα μέρη, ἀπαγορευθεῖσης τῆς ἐφεξῆς ἐν τῇ πρωτευούσῃ διαμονῆς εἰς πάντα ἱερέα.

—Ὁ σοβιετικὸς τύπος ἐκφράζει ζωηρὰν ἀγαπάτην ἐκ τῆς ἐμφανίσεως μᾶλλον «νέας αἰρέσεως» τῶν «πλανήτων χριστιανῶν». Ἡ ὁλονὲν αὐξανόμενη κίνησις αὕτη ἐμφανίζεται ὡς θρησκευτικὴ ἀναξωρογόνησις, περιγράφεται δ' ὑπὸ τοῦ ῥώσου Ἐπισκόπου Σεραφεὶμ ὡς ἐξῆς: «Οἱ χριστιανοὶ πλάνητες ἀπαρῶνται πᾶσαν γῆνην ἰδιοκτησίαν ἵνα εὖρωσι τὸν Θεὸν ἐν τῇ πτωχείᾳ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ. Πιστεύουσιν ὅτι εἰς τὸ καθιστῶν τῶν Σοβιέτ εἶνε τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἀντιχρίστου, πᾶτα δὲ μετ' αὐτοῦ κοινωνία σημαίνει αἰωνίαν ἀπώλειαν. Διανέμουν εἰς τὸν λαὸν πολυάριθμα δημοσιεύματα, ἐν οἷς ἀναγινώσκονται καὶ τὰ ἐξῆς: Δάβει τὴν ράβδον σου καὶ ἀναχώρησε εἰς ταξείδιον. Ὅταν ἐρωτῶσι πόθεν ἔρχεσαι νὰ ἀπαντᾷς; ἔχω κακοκίαν» καὶ δόκιμα ἐρωτᾶσαι ποῦ πηγαίνεις νὰ ἀπαντᾷς: Ζητῶ τὴν πόλιν τοῦ φωτὸς εἰς αὐτὴν τὴν ἀσεβῆ χώραν. Τοιοῦτοτρόπως οἱ ὀδοιπόροι πλανῶνται ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν καὶ ἐπὶ χωρίῳ εἰς χωρίον μὲ τὴν ράβδον ἀνά χειρὸς καὶ μὲ σάκκον περιέχοντα μίαν Ἀγ. Γραφήν, ἐν Εὐχολόγιον καὶ ὀλίγην τροφήν. Διανυκτερεύουσιν εἰς ἀποθήκας ἀνηκούσας εἰς τοὺς πιστοὺς, μόλις δ' ἐξημερώσῃ συνεχίζουσιν τὴν ὀδοιπορίαν νουθετοῦντες τοὺς διαβάτας περὶ τῶν θρησκευτικῶν τῶν καθηκόντων, πλησιάζουσιν δὲ μόνον τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς ἐπισκόπους τῆς προεπαναστατικῆς Ρωσίας τοὺς μὴ ἀναγνωρίζοντας τὰ Σοβιέτ» ἐπισκέπτονται τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια. Πολλοὶ συλλαμβανόμενοι φυλακίζονται, ἀλλ' οὐδεὶς διωγμὸς εἶνε ἱκανὸς νὰ ἀναστειλῇ τὴν κίνησιν...»

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Περὶ τὰς ἀρχὰς παρελθόντος Αὐγούστου ὁ ἀλβανὸς ἀρχιερεὺς Βησσαρίαν Τζοβάνι ἀφικόμενος εἰς Κων/πολιν προσήλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ὑπέβαλεν εἰς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Πατριάρχην τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπὶ τῇ πρότινος γενομένῃ ἀρᾷ τῆς καθαιρέσεώς του καὶ ἀποκαταστάσει αὐτοῦ εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν βαθμὸν, διεδῆλωσε δ' ἅμα τὴν πρὸς τὸν σεπτὸν θρόνον τῆς Ὀρθοδοξίας ἀφοσιώσιν του.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Καθ' ἃ ἀναγράφει ὁ «Λόγος» τῆς Βαρσοβίας, ὁ Μικαὶρ Μητροπολίτης Πολωνίας Διονύσιος μετέβη εἰς Ρουμανίαν ὅπως ἐπισκεφθῇ τὸν Μακάρ. Πατριάρχην Ρουμανίας Μύρωνα εἰς ἐνίσχυσιν τῶν συνδεουσῶν ἀμοτέρως τὰς Ἐκκλησίας ἀδελφικῶν δεσμῶν.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Θλίψιν μεγάλην προέξενσεν εἰς τοὺς θεολογικοὺς ἀγγλικούς κύκλους ὁ τραγικὸς ἐκ πτώσεως ἀεροπλάνου θάνατος τοῦ Δρος Β. Η. Streeter καὶ τῆς συζύγου του. Ὁ ἀποθανὼν ὑπῆρξεν εἰς τῶν διαπρεπεστέρων θεολόγων συγγραφέων σπουδαία ὑπῆρξεν ἡ συμβολὴ του εἰς τὸ συ-

νοπτικὸν πρόβλημα, περὶ οὗ ἐπραγματεύθη ἐν εἰδικῇ συγγραφῇ (1911) τῇ 1924 ἐδημοσιεύθη τὸ μεῖζον ἐκ πάντων τῶν ἔργων του περὶ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων, καρπὸς βαθθείας γνώσεως καὶ ἀνεγνωρισμένου κέρους. Ὁ μεταστάς, καταγινόμενος εἰς εἰδικὰς μελέτας περὶ τῆς φιλοσοφίας τῆς θρησκείας, ἐξέδωκε τῇ 1926 τὸ βαθύφρον σύγγραμμά του «Reality», τῇ δὲ 1929 ἐδημοσίευσεν ἔργον περὶ τῆς ἀρχεγόνου Ἐκκλησίας, ἐν ᾧ τεκμηριοῖ ἱκανῆν γνῶσιν τῆς πατερικῆς φιλολογίας. Ἐτάφη ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῆς Βασιλείας παρόντων ἀντιπροσώπων τῶν ἐλβετικῶν Πανεπιστημίων, τῆς Ἑλβετικῆς ἀεροπορίας καὶ πολλῶν ἐλατονατάδων ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῆς Ἑλβετίας.

ΙΣΛΑΜΙΣΜΟΣ

Ὁ Λατίνος πατὴρ W. Bonner, γράφων ἐν τοῖς «Stimmen der Zeit» περὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐν Αἰγύπτῳ καταστάσεως, σημειοῖ ὅτι μεταξὺ τῶν λαϊκῶν μαζῶν οὐδεμία διάθεσις ὑπάρχει πρὸς μίμησιν τῶν ἀθεϊστικῶν τάσεων τοῦ κοδωνίζοντος Ἰσλάμ τῆς Τουρκίας, ἐν Καίρῳ ὅμως καὶ Ἀλεξανδρείᾳ, ὅπου ἀσκοῦν ἐπίδρασιν ἡ γαλλικὴ ἀκρίβει καὶ ὁ γαλλικὸς πολιτισμὸς, οἱ ἀνεπτυγμένοι μωαμεθανοὶ εἶνε ἀγνωστικοί. Ἐν τούτοις ἐν Καίρῳ ὑπάρχουσι 500 τεμένει, ἔνθα ὁ λαὸς φαίνεται πρὸς προσεσχὰς δις τῆς ἡμέρας, τοῦτο δὲ μαρτυρεῖ ὅτι ὁ πολλὸς πληθυσμὸς εἶνε ἀκόμη θρησκευτικὸς. Οἱ χριστιανοὶ κόπται, ἀποτελοῦντες τὸ ἐν εἰκοστὸν τοῦ ὅλου κληθυσμοῦ τῆς Αἰγύπτου, ἐτήρησαν μὲν τὴν μονοφυστικὴν παράδοσιν παρὰ τοὺς ἀπὸ τῶν μωαμεθανῶν διωγμούς, ἀλλὰ ὑπέστησαν ἰσχυρὰν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἰσλαμικοῦ, ὡς δευκνῶνται τὰ παρ' αὐτοῖς μουσουλμανικὰ ἔθιμα τῆς περιτομῆς, τοῦ γάμου καὶ τῆς ταφῆς. Κοπτικὰ τινα μοναστήρια φέρονται ὡς ἐπὶ ἐκατονταετηρίδας ὄλας ἐφοδιάζοντα τὸν μωαμεθανικὸν κόσμον δι' εὐνοῦχων πρὸς χρῆσιν τῶν χαρμίων του. Κατὰ τῆς καταστάσεως ταύτης ἀντιδρῶσι κύκλοι τινὲς μεμορφωμένων κοπτῶν, οἵτινες ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τῆς ὀρθοδόξου ἐλληνικῆς ἐν Αἰγύπτῳ Ἐκκλησίας ὅπως διευκολυνθῇ ἡ σπουδὴ νεαρῶν κοπτῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Δημητρίου Α. Πετρακάκου, Βασιλικῆς Ἐπιτροπῆς παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, Ὁ Γάλλος Παῖσιος ὡς κανονολόγος (Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Θεολογίας» τ. ΙΕ', 1937). Ἐν Ἀθήναις 1937 σ. 1—51.

Ἐν τῇ ἀνά χειρὸς μελέτῃ ὁ πολυμαθέστατος καὶ πολυγραφώτατος, γνωστότατος δὲ διὰ τὰς περὶ τὸ Κανονικὸν Δίκαιον καὶ τὴν καθόλου Ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος μελέτας αὐτοῦ κ. Δημήτριος Α. Πετρακάκος, Βασιλικὸς Ἐπιτροπος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, δίδει εἰς τὴν δημοσιάζητα 58 κανονικὰ προβλήματα μετὰ τῆς λύσεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸν XVII αἰ. ἀκμάσαντος ἀξιολόγου συγγραφέως καὶ περὶ τὸ κανονικὸν Δίκαιον ἐντροβίου Παϊσίου τοῦ Γάλλου συνταχθέντα. Ταῦτα δημοσιεύονται μετὰ τὸν ὑπ' ἀριθ. 66 κώδικα τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, ἀποτελοῦσι σπουδαίαν συμβολὴν διὰ τὴν ἱστορίαν μὲν καθόλου τοῦ Κανονικοῦ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας Δικαίου, ἀξιολογητάτην δὲ ἐκθεσιν πρὸς γνῶσιν τοῦ Παϊσίου Γάλλου καὶ τοῦ ὅλου, ὃν οὗτος κατὰ τὸν XVII αἰ. διεδραμάτισε παρὰ τῇ πολιτικῶς ἰσχυρᾷ τότε ἀλλῇ τοῦ Τσάρου τῆς Ρωσίας. Πλείστα τῶν κανονικῶν τοῦ Παϊσίου προβλημάτων καὶ σήμερον εἶτι βοηθοῦσιν εἰς τὴν διαλεύκανσιν τοῦ εἴδους τούτου κανονικῶν ζητημάτων διασαφοῦσι τὰς περὶ αὐτῶν ἀπορίας ἡμῶν. Ἡ ἐκδιδομένη νῦν τὸ πρῶτον συλλογὴ μέγα τὸ ἀνδιαφέρον προκαλεῖ εἰς πάντα μὲν φιλομαθῆ καὶ περὶ τὸ Δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας εἰδικόν, μάλιστα δὲ εἰς τὰ τοὺς Θεολόγους καὶ τοὺς κληρικοὺς τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, οὓς ἐν πλείστοις—σήμερον πολλοὺ λόγου ἀξίους—προβλήμασι τοῦ κανονικοῦ Δικαίου, διαφωτίζει καὶ καθοδηγεῖ.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Ἰωάννου Α. Παπαδοπούλου, Κατηγοροῦ τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, Ἡ θέσις τῆς γυναικὸς εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν, (Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ «Ἱεροῦ Συνδέσμου») Ἐν Ἀθήναις 1937.—Ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ,

προελεύσει εκ διαλέξεως γενομένης εν Κατω, ο αιδεσιμώτατος συγγραφεύς υποδεικνύει εν αρχή τα όλεθρια άποτελέσματα του κακώς έννοουμένου «φεμινισμού», εκθέτει τó ιδεώδες της οικογενειακής ζωής, την υπέρροχον θέσιν της γυναίκος ως μητρός και ουχι ως υπαλλήλου εις διάφορα Γραφεία και έπιχειρήσεις. Η οικογενειακή εθιχία και ειρήνη είναι αποκλειστικόν έργον της μητρός. Εις όλον τον κόσμον έχει διαπλωθεί ή διαφθορά, τó κακόν δε τουτο όφείλεται κυρίως εις τó ότι έλιποτάκτησεν ή γυνή από της φυσικής της θέσεως ως μητρός και ιερσίας της οικογενειακής έστίας. Εν τέλει εκτίθεται ή διδασκαλία της Αγ. Γραφής περί της γυναίκος και παρέχονται άρ.σται όδηγίαί περί της άνατροφής των κορσσιών.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΑΤΡΩΝ
Πρόσκλησις.

Δανιήλ Καλιάνη άδελφού Ιερās μονής Μαρτίσης Πατρών.

Ένεργούντες άνακρισεις εναντίον σου κατόπιν της ύπ' αριθ. 1137 διαταγής του Σεβ. Μητροπολίτου Πατρών, καλουμέν σε, όπως έμφανισθής, έντός 15 ήμερών ένώπιον έμου και έν τω γραφείω της Ιερās μητροπόλεως Πατρών, ίνα άπολογηθής επί της άποδιδρομένης σοι κατηγορίας. Έν Πάτραις τή 25 Σεπτεμβρίου 1937. Ο Άνακριτής Νικόλαος Βοϊνέσκος Σακελλάριος.

- Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α -

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΩΝ

Ι. Μητρόπολις Καλαβρύτων και Αιγιαλείας

Μηδενός παρουσιασθέντος υποψηφίου έφημερίου της ένορίας Γρηγόρι κατόπιν της ύπ' αριθ. 613 έ. έ. διακηρύξεως ήμών, παρατείνομεν την προθεσμίαν ύποβολής ύποψηφιότητων προς κατάληψιν της ως άνω θέσεως μέχρι της 30 Σεπτεμβρίου έ. έ. Μορφωτικά προσόντα τουλάχιστον άπολυτήριον Σχολαρχείου. Έν Αιγίω τή 30 Αυγούστου 1937. † Ο Καλαβρύτων και Αιγιαλείας Θεόκλητος.

Ι. Μητρόπολις Σύρου Τήνου Άνδρου Κέας και Μήλου

Έχοντες ύπ' όψι τó 81ον άρθρον του κωδικ. νόμου 5139 «περί ένοριακών ναών, έφημεριών και ΤΑΚΕ» προσκαλοϋμεν τους βουλομένους και έχοντας τά προσόντα να καταλάβωσι τās χηρευούσας θέσεις τακτικών έφημεριών των κάτωθι ένοριακών ναών: 1) ι. ναών των Ταξιαρχών Έρμουπόλεως Σύρου, 2) άγ. Άντωνίου Στενής Τήνου, 3) Μεταμορφώσεως Λαμύρων Άνδρου, 4) άγ. Παρασκευής Πίσω Μεριάς Κορθίου Άνδρου, 5) άγ. Ιωάννου Θεολόγου Κατακόλου Άνδρου, 6) άγ. Μαύρας Χαρτών Άνδρου, 7) Μεταμορφώσεως Λαριδιάς Κορθίου Άνδρου, 8) Ταξιαρχών Άρωνακλιού, όπως έντός μηνός από σήμερα ύποβάλλωσιν εις τó Γραφείον της καθ' ήμάς ι. μητροπόλεως, τά υπό του 83ου άρθρου του αυτού ως άνω νόμου όριζόμενα δικαιολογικά έγγραφα των προσόντων αυτών προκειμένου να προβώμεν εις άνακήρυξιν ύποψηφίων, διά τās ως άνω έφημεριακάς θέσεις. Έν Έρμουπόλει Σύρου τή 7η Σεπτεμβρίου 1937. Έντολή του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σύρου κλπ. Ο Άρχιερατικός Έπίτροπος. Αρχιμ. Μαραθωναμπέτης.

Ι. Μητρόπολις Χαλκίδος.

Χηρευούσης της θέσεως του έφημερίου της ένορίας άγιου Δήμου Αιδηψίων, προσκαλοϋμεν τους βουλομένους να καταλάβωσι την θέσιν ταύτην και έχοντας τά υπό του νόμου 5439 περί ένοριακών ναών και έφημεριών όριζόμενα προσόντα, όπως μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου έ. έ. ύποβάλλωσιν εις τó Γραφεία της ι. μητροπόλεως τά υπό του άρθρου 83 του ως άνω νόμου όριζόμενα πιστοποιητικά. † Ο Χαλκίδος Γρηγόριος.

Ι. Μητρόπολις Ναυπακτίας και Εύρυτανίας.

Καλοϋμεν τους βουλομένους και έχοντας τά νόμιμα και

κανονικά προσόντα όπως έντός ενός μηνός από σήμερα ύποβάλλωσι τή καθ' ήμάς Ιερā μητροπόλει τά υπό του άρθρου 83 του κωδικοποιηθέντες νόμου 5439 «περί ένορ. ναών, έφημεριών κ.λπ.» όριζόμενα πιστοποιητικά προκειμένου να προβώμεν εις άνακήρυξιν ύποψηφίων Ιερών της χηρευούσης ένορίας Βίνιανης. Έν Ναυπάκτω τή 15 Σεπτεμβρίου 1937. † Ο Ναυπακτίας και Εύρυτανίας Γερμανός.

Ι. Έπισκοπή Κυδωνίας και Άποκορώνου

Καλοϋμεν τους βουλομένους να καταλάβωσι την κενήν όργανικήν θέσιν του έφημερίου του χωρίου Βαφέ της επαρχίας Άποκορώνου και έχοντας πτυχίον Έρατικής Σχολής ή άπολυτήριον Γυμνασίου (οί του Γυμνασίου εκπαιδευόνται επί έν έτος εις Έρατικόν Φροντιστήριον), όπως ύποβάλλωσιν έν τοις γραφείοις ήμών μέχρι της 1 Νοεμβρίου έ. έ. τά υπό του κωδ. νόμου 5439 όριζόμενα δικαιολογικά ίνα προβώμεν εις την άνακήρυξιν των ύποψηφίων. Έν Χανίαις τή 21 Σεπτεμβρίου 1937.

† Ο Κυδωνίας και Άποκορώνου Άγαθάγγελος.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τó τοπικόν συμβούλιον ΟΛΕΠ της ι. μητροπόλεως Χαλκίδος διακηρύττει ότι, εκτίθεται εις πλειοδοτικήν δημοπρασίαν ή τετραετής μίσθασις της ρητινοσυλλογής του υπό την διοίκησιν του ΟΛΕΠ τμήματος δάσους της ι. μονής Μακρομάλλης βάσει των όρων της ύπ' αριθ. 201 διακηρύξεως του τοπικού συμβουλίου ΟΛΕΠ της ι. μητροπόλεως Χαλκίδος και συγγραφής ύποχρεώσεως. Η δημοπρασία ένεργηθήσεται έν Χαλκίδι εις τον συνήθη τόπιν των δημοπρασιών την 17 Οκτωβρίου 1937 ήμέραν Κυριακήν και ώραν 10 12 ένώπιον της άρμοδίας έπιτροπής. Πρώτη προσφορά όρίζεται τó ποσόν των δραχμών 153.200. Τή; συγγραφής ύποχρεώσεως και λοιπών όρων δύνανται να λάβωσι γνώσιν οι ένδιαφερόμενοι παρά τω έν Χαλκίδι ύπ)α της Έθνικής Τραπεζής. Ο Πρόεδρος α. α. Πρωτοσύγκελος Άρχιμ. Βασίλειος Κωνσταντινού.

ΔΙΑ ΤΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ

Παρακαλοϋνται οι κ.κ. Γραμματείς των Ιερών Μητροπόλεων όπως πāsαν προκηρυξιν έκλογής Ιερών ή δημοπρασίαν διαβιβαζόμενας προς την «Έκκλησίαν» συνοδευώσιν άπρακτικώς με δρχ. 100 επ' όνόματι του Διαχειριστού του περιοδικού κ. Κ. Μπόνη.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ	
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	
Διά τους Ιερούς ναούς και τās Ιερās μονάς	Λοχ. 100
Διά τους λαϊκούς	» 60
Διά τους κληρικούς και Ιεροσπουδαστάς	» 30
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	σελλίν. 10
	δολλάρ. 3

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”
ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διευθύνουσα Έπιτροπεία:

† Ο Άθηνών ΧΡΗΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ο Έδεσσης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ
† Ο Εάνθης ΙΩΑΚΕΙΜ

Υπεύθυνος, Η. Σ. Μανωλέσης

Τύποις «Φοίνικος» όδός Αεοννάτου 4, Τηλ. 54-239